

RAZPOKA V SONCU

Dimitrij Rupel

Avtor tega teksta je daljši čas živel v tujini. Marsikdo, ki je tudi kdaj potoval na tuje, mu utegne ugovarjati, češ da v resnici stvari niso takšne, pa najsi je dežela, ki je avtor iz nje črpal podobe. Anglija (v tej je avtor dejansko prebival). Turčija. Švica ali daljna Brazilija. Slučajnemu nasprotniku avtor zatrjuje, da stvari kljub vsemu so takšne.

I

Kdaj pa kdaj mi glava omahne pod gladino razgleda na švicarske Alpe, Kordiljere ali kaj. Preprosto omagam in ne morem več razbrati. Ponoči je huje, zdi se mi, da so se nadme in podme zarili hudobni sopotniki, tisti z ogromnimi robci, da si sem pa tja obrišejo saje z obraza. Vendar omahnem in zapuščam usodo svojih odločitev tistemu smešno poskakujočemu in neugledno zibajočemu se delu telesa, ki zamira, presiha, se pogreza v sanje... Glava, ki se nikdar ne zagleda niti ne more zviti vratu, da bi se zagledala, in vendar vodi in premišljuje, pokopuje in oživlja... mogoče ta trenutek že spim... sončnega nedeljskega popoldneva se zdramijo besede... pozabiti, vstati z napetimi mišicami, pozabiti, da je mogoče ostati, naprej, preplaviti svet s sabo, zadržati se vanj, kar naprej z vlakom, mimo Ženevskega jezera v srce Brazilije, treba, treba je verjeti, da je tisoč let in na koncu svetla postava, ki se nekoč izpolni s plašno odprtimi očmi in dlanmi, postava v svetlo modri ali oranžni obleki na neki železniški postaji z zelenim ozadjem, rumene hiše se zgubijo in ti ostaneš, glej me, kako se plazim k tebi, s to kačje vzmeteno glavo...

Ponižno se ukrade snopič svetlobe, za svinčnik ga je, na poti skozi steklo je dobil prav oglate stene, vendar se širi, razsvetli kar čeden kos notranjega roba, še malo in dosegel bi aluminijasto ploščico z napisom: Ne sklanjaj se skozi okno, še malo in obsvetil bi nasprotni sedež in ne bi se zgubil na poti do njega, v črni vrzeli pod ozko polico, kjer slutim raztresene krušne drobtine in mastne madeže, po katerih ti zdrsnejo prsti, če se hočeš ravnodušno nasloniti nanjo, zato omahneš in slednjič skriješ lepljive dlani v naročje. Svetlobe je polagoma več, če nisi pazljiv, se ti celo zdi, da je dan nastal kar naglo, iz jutranjih meglic vstane Ženevsko jezero ali Brazilija, koliko zraka! Saj ne veš, ali je Ženevsko

jezero ali Brazilija, neki kraj skratka, kjer si preživel vse svoje zamirajoče, ponikajoče, presihajoče, poskakujoče, sanjaste, bolščave ure na ozkem ležišču, s svojimi neurejenimi mislimi, potoval si po enoličnem stropu, ali kadar so se črke v knjigi skrile v posebno meglico, mehanizem se je ustavil in zagledal si se v Ženevsko jezero ali Brazilijo, nezmožen nadaljevanja...

PREVIDNO STOPIŠ IZ VLAKA, NEKJE NA SREDI POTI, KER PRAVZAPRAV NITI NE VEŠ, KAM SI NAMENJEN, NITI ODKOD PRIHAJAŠ. SICER JE PA VSEENO, KJE PRETRGAŠ KROG. IZ-STOPIŠ TOREJ, PREVIDNO SE OZREŠ, ČE KJE KDO NE MERI VATE, NATO VLAKE ODPELJE, TI PA SE SPUSTIŠ NA POT.

Brez besed, umrle so s hojo po praznem kosu zemlje, ko sem po njej s pogledom potoval... nekaj ptičev, ki nestrpno čakajo, da se kaj zgane pod njimi, izčrpan in do smrti naveličan odločitev, s polno glavo misli, ki se nikdar ne izoblikujejo do kraja, samo zametki in nekaj zvokov in ptiči, ki nestrpno čakajo. Ptiči gledajo, če se bom premaknil, če bom kaj rekel... Fantastična prikazen, ogromen človek z rokami kot lopatami, ne, ni on, samo oblak, že hočem zaspati, ko me zdrami krč in se moram... zakaj... in kako... čemu... koliko... kdaj, kam, kadar-koli, komurkoli, začasno, brez pomena in koracaje, tisoč besed, vedno, večno, marsikdaj... Prazna glava, prazna zemlja, dež se bo ulil in komaj na začetku sem, nikdar nisem nikogar poznal in vse otroške spomine zavračam, novo življenje, odločitev (ah, muka!), odločiti se je treba za naprej. Naprej je vendarle treba, prepričan bodi, prihaja, ne... zdelo se mi je, da se je neki kamen razlezel, kot bi bil iz papirja, da se je razpel in da sem mu videl tudi zadnji konec, tudi tisti del, na katerem sicer kamni ležijo, tisti vlažni, po navadi temnejši del kamna... glej, glej, predmeti se razlezajo, neverjetno navadni postajajo, papirnati in nič kaj romantični predmeti... Opazim barvo in ne vem imena, zelena, rdeča, modra... kakšne so barve? Ali imajo krila, so prožne ali pribite, se premikajo, znajo govoriti. Tisti otroški spomin, ko so pokazali na barvo, tista romantika barv, kako sem se veselil, da je ruta in kapa in znoj in redkvica... Kot da sem pozabil. (Če bi pozabil.) Moj glas, ali imajo barve tudi tak glas, kot je moj? AAAAEEEEEE! To je moj glas, prihaja nazaj, zemlja ga noče, ven ga meče, iz krtin prihaja, potisočrjen, kot kravje mukanje... Dež... čutim, da nisem sam, nekaj se me prijemlje, dež, voda... čudovito, nisem sam, ptiči so se poskrili v senike... dež pa je ostal z mano, dež, dež... kot žametna zavesa, kot rezilo, ki otopi ob moji koži in toploti, ki jo nosim v sebi. In včasih zareže.

Spomin zareže: sto dolarjev, Amerika, magija, naključje, vino, videz, venomer, valobran, višavje, vododržen, vlakno, vrag, vožnja. Že dolgo nisem obračal krmilnega kolesa, ne znam več plavati. SPOMIN. Mižim. SPOMIN deluje. Ura na steni starega oropanega hotela v Copacabani, am bam pet podgan... tisoč besed. In vendar sem zmožen reči: ne vem, se ne spomnim. S tem lahko konec koncev začneš.

Vidim jo, ob cesti stoji, mimo nje vozijo reke mrmrajočih vozil, morda je nekoliko dvignjena nad cesto. — Od nekod se pozna, pravim. Ona že obrača glavo proti meni. — Mogoče. Zanima jo, zanima. Pravzaprav je smešno, da jo napadem ravno s spominom. Nekoč sem jo moral videti na nekih stopnicah, se mi zdi, že vem, kje... Smeje se, ne spominja se, pravi. Zamahnem z roko, torej se še nisva srečala. — Ne, pravi. — Saj res, se oglasim, — nima smisla s pretvezami, doslej sem vedno mislil, da imajo stvari korenine, da so mi ostale v očeh kot krmežljavčki po skrivnostnih nočnih poteh, veš, pravim in se je dotaknem, medtem ko me ona zvedavo gleda, nekoliko višje stoji od mene, zato me je sram... — doslej je napačna beseda, ker se stvari začnejo prav tu in tudi odslej ni prava, ker je sploh samo to, kar je zdajle, slej črtamo, kaj praviš, naj črtamo slej? — Da, pravi, smehlja se, toda vé, da se ne bom mogel znebiti tistih sanj. — Zdaj grem, pravi nato, se požene po drobnem klancu navzdol in mi zgine spred oči.

Nič več ni božjega na teh kipih. Mrtvi, ostri in trdi obrazi iz kamna, grštvo je oprano, nikjer Dionizovega hehetanja, ko mu božji prijatelji zlivajo vino za vrat, pot, dolga, nekoliko ukrivljena, se vriva naravnost med polja, ki ne poganjajo nobene bilke.

Najprej besede, ki so kot papirne kocke, nočejo se ugladiti, samo kobalijo se, sestavljene so iz zraka in papirja, te vražje besede, če jih ne bi bilo, ne bi bilo niti vedeževalk niti snažilk niti pravljic.

Pravljice so iz:	kraljevičev in papirja.
Kraljeviči so iz:	pravljic.
Besede so iz:	velikega drevesa.
Gutenberg je bil Žid:	zato zvit in od narave izbran za prevare.
Prevare so iz:	besed in iz veliko zraka s papirjem. (notri pa nič)
Nič je iz:	črk.
Črke so iz:	črnila.

Črnilo je iz:	črnilnika.
Črnilnik je iz:	dveh polovic.
Vsaka poštena polovica je iz:	dveh nadaljnjih polovic.
Tudi zrcalo je iz:	dveh polovic (v tem si je podoben s polovico in črnilnikom).
Zrcalo je oziroma iz:	tistega, kar je vmes med polovicama.
Vmes je navadno:	kar ni ne belo ne črno.
Sivo je iz:	oblakov.
Oblaki so iz:	dežja, dež pa je različen.

Namreč droben, debel, škrebļajoč, grmeč, moker, z mavrico ali brez mavrice. Tokrat je prijateljski. Obliva me kot obla dlan, rad bi sploščil ramena in mu jih nastavil, da bi se vanje ujelo čimveč vode. Imel bi veliko lužo ob vznožju glave.

Mislim, da moram domov, kajti prva stvar, ki jo mora imeti človek na začetku svoje poti v življenje, je dom. Tečem ob cesti in maham s palcem, da bi kateri od drvečih avtomobilov sprevidel, da potrebujem dom. Tečem, nato se premislim in hodim počasi. Ustavi stara gospa z naočniki lastovičje oblike. Ima vijoličast klobuk in ogromne alumini-jaste uhanе z vgraviranim napisom: I MAKE LOVE NOT WAR! — Gospa, rečem, — bodite mi mati, gospa, potrebujem mater, pravkar sem prišel na svet, in kakor veste, vsi, ki pridejo na svet, potrebujejo mater. Gospa je stara in mirno šofira dalje. — Gospa, pravim, — spominjam se vas, ko sem bil še čisto majčken in je bilo vašemu možu nerodno, ker sem bil punčka ... Gospa ustavi avtomobil. Hodim po cesti in vsi mislijo, da sem nor, ker ne hodim s predpisano hitrostjo. Pride temno moder policijski avtomobil, izstopi temno moder miličnik in temno modro reče: — Ker niste hodili s predpisano hitrostjo, morate plačati kazen peindvajset funtov. Ali vas pa zapremo! Tisti *ali* je bil strašno poudarjen, torej: *ali* me pa zaprite! Moj dom je zapor. Sedim na klopi ali na ozkem ležišču in imam svoje ure v Braziliji ali ob Ženevskem jezeru ali ... Včasih poklepetava z ječarjem, on ima teto v Braziliji ali ...

— Nekoč smo imeli tu zaprtega nekega človeka, ki je hotel napraviti revolucijo. Prišel je nekega dne, meni nič, tebi nič, podoben pa je bil, ha, nekemu generalu ali kaj, skratka, delal se je, da je tisti general, in potegnil je vse najhujše može, začel je poveljevati in ljudje so šli za njim kot muhe na med, ha, ta je bil tič ... Pa smo ga, ha, oželi smo ga ... nekoč mi je pravil, da mu je hudo, kaj vem, kaj mu je bilo, če delaš revo-

lucijo, ti ni hudo, ampak stisneš zobe ... pravil mi je, da na koncu sploh ni več hotel, da so ga prav silili v to ... tam, tam za živo mejo (ječar pokaže čez ramo iztegnjen palec) tam smo ga ... (pokriža se, nato gleda strmo v tla, ki so kar naprej tam, sploh ne plavajo in se ne spodmikajo, ampak so pravokotna in ostra, hrapava in hladna, počiščena in odišavljena s terpeninom).

Ječar mi je potem še pravil o svoji gredi vrtnih jagod, da je najlepša v ulici, tako velike so, pravi in stakne palec s kazalcem, izboči krog in pogleda skozenj. — Tukaj pa, preide moj prijatelj in paznik, — tukaj pa je moj drugi dom. (— To je prvi kraj, kamor pride človek, ko se znajde na svetu, pravim, — to je praznina vsega, tako rekoč smetana vseh domov, poreklo domotožja ...)

— Drugo leto bomo kupili televizor, pravi ječar, — to bo hec, prava počitniška ustanova ... — Tisti človek, ki je delal revolucijo, je bil pa res nenavaden, na glas razmišlja moj sobesednik, — pravi posebež, izjema, če razumete, kaj hočem reči ... Vsak dan se je kopal, prav ganljivo ga je bilo videti, kako se je ob zimskih jutrih drgetaje vračal spod mrzlega tuša, bil je pravi Špartanec, ta naš general. To se zgodi, če človeka preveč zanese ... veste, enkrat mi je žalostno rekel, to je bilo kak teden pred likvidacijo, da mu je žal, ker to sploh ni bila njegova revolucija, da pa je pošteno mislil ...

Spustili so me iz zapor. Na cesti me fotografirajo, kup bliskajočih oči zija vame, samo bliskajo in bliskajo, nato me sprašujejo: — Zakaj ste hodili po avtomobilski cesti? Zakaj niste hodili s predpisano hitrostjo? Zakaj ste rekli stari gospe, da je vaša mati? Ali je bila res vaša mati?

Hodim, kupim časopis in zagledam svojo sliko. TA ČLOVEK ISČE STARŠE. In hodim. Spet me vtaknejo v zapor, sprašujejo, zakaj nimam denarja. Zakaj kradem pečene kostanje? (iz žerjavice) Končno staknem starše. Javila sta se dva starejša človeka, on z debelimi roževinastimi naočniki, ona z živo rdečo šminko. Zelo rdeča gospa in zelo ohol gospod. — Kako je, sine, že dolgo se nismo videli, kaj? mi pravijo. In vprašam gospo, tako na uho in s pogledom, uprtim v tla, nerodno se prestopaje, če je moj oče kaj strog. Ona pokima in napravi ostro kretnjo z desnico. Vtaknejo me v avtomobil in me peljejo domov. To je pritlična hiša z vrtom zunaj mesta. Avto mehko ustavi, gospod izstopi, gospa izstopi, jaz izstopim. Zelo mirno je okoli. Stopimo v hišo in pokažejo mi mojo sobo. — Zelo lepa soba, pravim. — Tu so vse tvoje knjige, pravi mama. — Hvala, odgovorim. Oče medtem bere časopis v jedilnici. — Ko

pokličem, moraš takoj priti k mizi, pravi mama in reče, naj pazim na kavč, da ga ne umažem. Obleke da so v omari. Ležem in se zamislim, da sem imel srečo, da sem se rodil v tako lepo urejeni hiši.

Pokličejo me h kosilu. Moram se lepo vesti, si naročam. In nimam komolcev na mizi, ne srebam in vsako žlico zelo visoko dvigam. — Priden, sine, reče mama in me ošine z odobravalnim pogledom. — Dež bo, pravi oče in brunda, nato me vpraša, če znam latinsko. — Gallia omnis divisa est in partes tres... pove kot molitev, nato me vprašujoče gleda. — Seveda, odvrnem, — seveda znam latinsko. Nato dobim veliko kepo smetane in sladoled, nato spet molimo in dežuje. — Torej nič ne bo z izletom na jug, pravi oče, me ošine z negodovanjem in pravi, da gre spat, materi pomigne, naj pospravi, meni pa, naj zginem v sobo.

Popoldne si pomerjam različne obleke, posebej mi je všeč rdeč metuljček, oblečem se in se ogledujem v zrcalu. Vse postaja domače, vem, kje je kopalnica s črno-belimi ploščicami na tleh in z rumeno-rdečimi tapetami po stenah, vem, kje je stranišče s posebnim stojalom za časopise. — To je moj dom, si pravim. To je pravzaprav najboljšo, kar te lahko doleti ob rojstvu.

Zvečer me pridejo iskat, da gremo v gledališče. Igrajo neko komedijo, kjer hoče glavni igralec pojesti svojo zaročenko, pa mu ta nastavi neko drugo žensko. Ko se spravi k obedu, se mu stvar zagabi in zbeži; nato vsi skupaj plešejo nekakšno kolo, srečen konec je in vsi so siti, ker so pojedli srednjo hčer nekega generalnega poročnika. Nato je odmor in predstavijo me nekemu gospodu z rdečim trakom čez prsi, izvem, da je moj oče minister, oni drugi pa župan. — Zelo zanimivo, nisem vedel, da pišete... ljubavne zgodbe? mi je s pričakovanjem stisnil roko župan. — No... pravzaprav... se nasmehnem, oni pa mi znova da roko in pravi, da upa, da bo še slišal o meni. Nato poljubi roko moji mami, ki je vesela, da se lepo vedem in da sem ponižen. Prišepne mi, da je oče kar zadovoljen z mano in naj nikar ne napravim kakšne neumnosti. Nato se vrnemo v dvorano in gledamo tragedijo. Glavni igralec je nesrečno zaljubljen v svojega bratranca, ta pa v ženo glavnega igralca. Žena je zaljubljena v svojega moža, toda samo duševno, sicer se igra z mačkami in psi ter plete puloverje zanje. Bratranec pride in poljubi ženo, ona omedli, že jo hoče prevrniti na posteljo, ko vstopi soprog in se ob pogledu na nastajajoči greh zabode in umre. Žena se prebudi, bratranec pa je tako jezen nanjo, da pohodi vse mačke in pse, da umrejo. To je konec. Nekatere gospe v teatru si brišejo nosove, moja mama je čisto rdeča okrog oči in celo očeta je moralo ganiti, posebno zadeva z živalmi. Pripomni, da so bile vendar nedolžne, in takoj ukaže odhod.

Doma se operem in odidem spat. Ponoči me zbudi čuden ropot. Pred mojim oknom stoji ogromna postava v belem plašču. Ima sončna očala in veliko palico, ob katero se, kot vse kaže, opira pri hoji. Strah me je prižgati luč. Tisti človek čez nekaj časa izgine od okna, toda ne upam si pogledati skozenj, ker je lahko skrit kje na vrtu in me udari s palico ali celo kaj hujšega. Ne morem zaspati vso noč in tista temna modrina zjutraj traja celo večnost. Z bojaznijo se oziram k oknu, toda moža z naočniki ni nikjer več. Ko se zdani, odprem okno in opazim stopinje na travi.

VSAKO JUTRO IGRAM TENIS. NAJVEČKRAT SEM NEPRE-
SPAN, IN ČE ME NE BI PREMAGALA NARAVNA POTREBA PO
SPANJU, OD SAMEGA STRAHU PRED NEZNANCEM, KI ME
REDNO OBISKUJE VSAKO NOČ. NE BI ZATISNIL OČESA ZA
ENO SAMO MINUTO —.

Kolesarim v sveže jutro in dobra volja se mi vrača v obliki ljubeznivih predmetov, ki jih srečujem. Vrtna ograja je pre-
tkana z rosnimi kapljicami in je videti kot pajčevina slavnega
rokodelca, trava je zravnana in nenevarno ošiljena, nenevarno
zato, ker se ji je na vrhove pripela rosa in priklonila ošiljen
vrh k tlom, hiše imajo sončne okenske okvire, skozi njih gledajo
sveži in umiti obrazi, v oknih, ki nimajo naslona, temveč segajo
do tal in jih od ceste varuje tanka ograja, gledam gospodinje
v copatih s cofi in marsikateri spod radodarne jutranje halje
poganjajo skladno umerjene bele noge. Vidim jim pete, spočite
bele gležnje, mlade obsijane obraze...

Na igrišču še ni prahu in moj partner je milosten: žoge mi
podaja točno v desni kot notranjega polja, da jih z užitkom
vračam brez zastopa in brez pobiranja mimo ustreljenih žog.
Čutim, da se mi jača zapestje, nekoč tako utrujeno po nekaj
udarcih, zdaj ne kloni še tako trdim, podajam. Steklена stavba
na desni raste v sonce, okna so vedno svetlejša in obrisi bliž-
njega gozda v njih vedno manj natančni. Rumeni grad za goz-
dičem je kot umit in blizu. Nekaj avtomobilov pripelje na
ploščad in slišim polglasno govorico, kot bi jo govorili na prazni
ulici sredi gluhe noči. Ko se posebno nizko sklonim, da bi pobral
ubežno žogo, zapazim dekle v modri obleki, kako sedi na klopi
pri strani igrišča in naju opazuje. Zgodi se mi naslednje: ob-
stanem sredi giba, sklonjen in s prsti dotaknjen žoge, z glavo
obrnjeno na levo, kako se mi smehlja! Obstanem kot v kipu, zdaj
razumem metalca diska, prav nič grškega in božjega ni na njem,

zagledal je v modro obleko oblečeno dekle poleg polja, kjer je sicer gledal le merilce in svoje športne tovariše. Ona sedi na klopi, se podpira z roko pod brado nepremično strmi v moje gibe. Oba sva negibna.

Neznanec je prišel že šesto noč. Zdaj poznam natančne obrise njegove postave, vem, koliko gumbov ima njegov plašč, sončni naočniki so okrogli, veliki in uokvirjeni s tanko srebrno žico, kot sem videl nekoč nekega pilota.

Odpotovati moram v sosedno mesto. Oče me pošilja z rumeno aktovko in z milijonom v bankovcih, ki jih moram izročiti nekemu znancu. Odpravim se na postajo in iščem na voznem redu Brazilijo. Ob osmih in štirideset je direkten vlak. Odhajanje, zapuščanje, solze skozi okno vlaka, robci — mrtvi galebi, ki so kot kamen padli na obraze, mračna, prašna, siva, sajasta ploščad, sopihanje in zvočniki, nikdar ne bodo spraskali tistih drobtin iz grla, nikdar ne bodo govorili gladko in jasno (nikdar, kot bi šepetal v majhni sobi in bi sonce poskušalo sijati skozi rolete), premika se, siva, popljuvana tla se umikajo v hišo, vlak peketi, iz oči se usuvajo podobe pretekle, odhajajo, kot bi jih kdo krepko držal za niti in jih vlekel iz oči, ostajajo zunaj, iztrgajo ti jih in v prsih čutiš kotel, prazen, doni... In polno opek postaja kot stare ovojnice, v koš, nič več ni v njih koščenosti, nič ne moreš zgraditi, ker ne držijo, znamke se odlepijo ob prvem dežju, padajo in vse je tako lepljivo, tako zoprno vlažno ob tem morju, galebi in ostro kamenje, samo tisti tlak z avtomobili je še ostal in nekaj rdečih robov na zideh, obrazi, negibni, veseli, fotografirani, povečani... nepremični, kaj pride potem?

Pozvonim pri vratih, da oddam aktovko. Odpre mi tvoja mati, v tankih čevljih, skoraj priteče naproti, mislim, šla bo mimo, toda ustavi se. — Prosim, pravi. Grem z njo in vzpenjava se v očiščeno belo stanovanje, nekaj pripoveduje o tebi, jaz govorim o denarju, da si bila bolna, da ga oče pošilja z najlepšimi pozdravi, o vremenu in vročini, ki se obeta, če ne bo... če ne bo, seveda... Nato sedim s kupom slik in revij, s kozarcem piva hofbräu, zadaj televizor, stol, stoječa svetilka, okno se odpira navzven, opazim, sedim, čakam, vsi molčijo, čakam, oče pravi, da bo treba čimprej končati... Prideš iz kopalnice in praviš, da moraš takoj dalje, srečala sva se zadnjič ob cesti in na teniškem igrišču, pravim, lahko sicer gremo na sladoled in na razstavo, parlament in cerkev svete Marije (o, Barbara, kako si mogla pozabiti?) saj res, rekel sem, da stvari nimajo korenin, ne spomina, zvito se smehljaš, praviš, sicer lahko gremo gledat cerkev svete Marije, to je nekaj, česar še nisem

videl, odgovarjam, tvoja mati se preseda, mogoče me hoče povabiti na kosilo, nikar, primeš me za roko, praviš, da moraš takoj dalje ...

Ali se bova sledila čez cel kontinent, ali se bova lovila po džungli in pragozdovih, ali naj prepešačim puščave? Ni rešitve v hoji, je samo hoja. Nikamor se ne pride, čeprav se gre, vedno se umira (toda nekoč — se umre?), povratek je, kot bi držal soncu ogledalo. Tam sredi ogromne rumene planjave stoje stroji in človek v rjavem suknjiču jih nadzoruje. Stoji ob stavbi, ki se dviga v nebo. Nebotičnik, pravijo. On stoji tam in gleda predse, včasih pogleda v sonce ali na uro, nato se premakne v senco. Ko me zagleda, se mi naglo približa, za koraki se dviga rumenkast prah, ko me doseže, se smehlja. Sname sončna očala z žičnatim okvirom in se zaupno smehlja. — Veš, pravi, — na tvojem mestu bi šel v Brazilijo ali k Ženevskemu jezeru, slišim, da bo revolucija, napravi se, kot da greš obiskat Barbaro, pa se vključi v revolucijo, premakni zgodovino ... — Kaj ti si mi gledal v sobo vsako noč? vprašam.

— Ne, pravi in se spet nasmehne, — to so spomini, môra te je tlačila, verjemi, zdajle delam tale nebotičnik, mogoče se vidiiva kje pri Braziliji, tam se še dogajajo revolucije ...

Mimo njegovega nebotičnika se vzpenjam skoz visoko travo. On gleda v tla, nato molči, nato v sonce, se prestopi, nato se smeje, vidim ga, kako sunkovito se reži, obide me, da bi ga sunil v želodec.

Začenjam se strinjati z Barbaro. Treba je vse od začetka. Povabila me je v svojo novo hišo. Sprejme me nasmejana, pravi, da bo pripravila večerjo in naj vzamem copate. Kakšna je razlika med portugalščino in španščino? In sedem v gugalnik. In že potujem po sijajni palači belih in svetlorjavih ploskev, otroci spijo, ne smeš delati hrupa, pravi, seveda, pomagal ti bom pri kuhanju. Objamem jo, spoznavava se v Riu de Janeiru, ljubezen na prvi pogled, z ulice ... Hodiva jest v male snackbare ob obali in lepo je, ko gledava zeleno rumeno rdeče sonce, družina je čudovita reč, lepa mala hiša na hribu in gledaš zvečer dol na Copacabano. Tišina. Mali avtobus, kamor zbaševa vse najino premoženje, ropota po prazni cesti. Danes bo pizza s pimientom. Sprehajam se po hiši, kot da vem, kje so vsi koti in gumbi za radio in gramofon. Pimiento. (We had so many pizzas, and hamburgers, of course, we had millions of hamburgers, remember?)

Ljubim jo. Skoz njene kodre sije sonce, zakaj ljubim svetlobo, mogoče ker je tako preprosta in ni treba razmišljati, samo pogladim in svetloba ostane, ne morem je pokriti, tisočkrat tisoč čebel gnezdi v tvojih pogledih, ki so kot krhki tipaji rok brez

kosti, včasih oglušim od tvojega smeha, kot bi zafrfotali beli ptiči, zajezdili zrak in napravili veliko belo rožo nad dimnikom, otroci spijo, da jih ne boš prebudil, saj spanje je kot vaja za smrt, če preveč zakričiš, lahko zaspiš za vedno, zdaj sanjajo o rdečem tramvaju, hočem biti tvoj, kajti sicer ne morem priti na svet, veš, prejšnje življenje sem čisto pozabil, daleč je kot otroške sanje, vse je na novo zavrelo v meni, vse je upogibljivo, nič več igličastih in jeklenih struktur... Barvaste in glasne stvari.

Obiskujem Barbaro in opazujem deželo, predvsem okolico Brazilije in Ženevskega jezera. Njeno telo je le majhen del, kar je mogoče naseliti. Kot bi hodil po razpeti človeški koži, bobnal bi po njej, prvi koraki po novi zemlji, toda osebe iz dobe pred tem življenjem se približujejo po prstih kot medel odmev stare pesmice. Nasmihajo se in razpirajo dlani, tople in vabljlive — merijo nekam drugam — nazaj? Pogovori:

1. Zdaj ležim tu pod nevidnim stropom, ki se vdira vame, duhovi oživijo, sv. Primož iz Bohinja se polasti moje duše in nekdo me spretno obmetava s posušenimi borovnicami, ki imajo nekoliko nagubano kožo, joj, kako boli!

2. Ljudje so ustvarjeni za ljubezen, ljubezen je ustvarjena za ljudi, ljudje so vedno le to, kar kot nekaj drugega nikdar ne morejo postati... kako živiš, mislim s staro mamo in sploh?

3. Pizza s pimientom me spominja... haha, kako me žgečka, strop dela proste vaje en dva tri, dva dva tri, tisti gospod v cilindru naj počaka, jaz pa bom medtem poskušal govoriti pod vodo, si že poskusila, vznemirljivo!

4. Ljubim te, spomin se lomi in krči, spakuje se, svinjsko se upogiba, tik predme zaplahuta kot sraka, glasovi škripajo vrešče izza vseh robov pohištva.

5. Glej! (Barbara) življenje je kot nenehno potovanje, čudoviti ribniki, gradovi v obliki podkve, nekje na obali Normandije in viseča mreža, imena, ki zvenijo kot Garcilasso de la Vega ali Northumberland Avenue, tisoči živali, lačnih tvoje navzočnosti.

6. Zakaj hočemo imeti nedosegljive ženske, potem pa smo žalostni in hodimo okoli kot... razcapanci. Imaš samo dosegljive ženske, zraven pa delaš še druge reči. Zdaj, Barbara, imam v načrtu eno revolucijo...

Ob cesti me čaka zelen avtomobil. Sedem vanj in med vožnjo mi mož z zavihanim ovratnikom daje navodila. — Sprožili bomo... zavrelo bo... tisoči so z nami...

Ah, prijatelji, to je stara pesem, vse o zaničevanem ljudstvu, ki se nekoč prebudi iz sanj in poseže v sedanjost. Zakaj, dragi moji, zakaj ljudje spijo?

Barbara maha za avtomobilom (vidiva se kmalu!), toda niti ne ozrem se in na skrivaj si želim, da bi jo zagrnil prah, ki ga je dvignil avtomobil. Da bi jo pobelil prah. Avtomobil drvi po prašni cesti proti Riu.

II

V zabadanju je kos negotovosti, okus strahu. Ko spustim mokri svetlorumeni drog, da zdrsi med zaokroženima dlanema do dna reke, se hkrati pripravljam, da ga izvlečem. Reka je počasna in plitka, po dnu blatna, z drogom čutim, da je nekoliko zdrizasta, toda kljub temu se bojim, da zadenem krčevito plast, v kateri bi drog ostal trdno zaboden, potem bi moral obviseti na njem in se oblečen počasi potapljati v hladno vodo ali pa bi ga moral izpustiti in brez droga poskušati obrniti čoln. Čoln je dolg in okoren, z ravnim dnom. Bilo je pozno sončno popoldne, nebo je bilo kot moder strop, neprodirno in napeto. Na bregovih je mrgolelo sprehajalcev, živopisanih ljudi sproščenih korakov in migotavih kretenj. Nekatera oblačila so spominjala na razprostrta ptičja krila, nekatera so bila razbrsteli cvetovi, kot perjanice iz gledaliških lož prejšnjega stoletja, kot razburjene lovke, tkanina je bila razrezana in razcefrana v živobarvne pramene, toda imela je neko posebno trdnost, kot bi bila obšita s kovinsko nitjo in vodena z večšo roko nekje od zgoraj. Barve so bile razmetane, brez reda nanešene na bleščeče ozadje zelenih travnikov in ploskega modrega neba, toda ravno v tej neurejenosti je bil poseben čar. Spominjal je na noše iz prejšnjega stoletja, nabrekle od vtkanih vzorcev, rokavcev, vezalk, kodrov in razporkov, polne našivkov in skritih žepov, pripravljene na ugajane kretnje in šepetaje spregovorjene besede o lepoti stvari, nekoliko napihnjene in vznesene, poudarjajoč v enakih zaporedjih zloge, ki se posebej prilegajo priliki, primerno vezaje konce in začetke besed v enakomerno mrmranje. Na pol si ležala v blazini in tvoj klobuk je bil kot posmeh mojemu naporu, ves zavit in prostran, oranžne barve z modro prevezo, privihan navzdol pred čelom, da te je ščitil pred soncem, umetelno upognjen po vsem obodu, da je bilo težko uganiti, katera stran je spodnja, zdi se mi, da je bila zgornja nekoliko bolj obleдела, toda tudi spodnja stran je bila

na mestih, kjer je bila prifrknjena navzgor, oprana od sonca. Čoln se je neprestano spodmikal v levo in desno in včasih je malo manjkalo, da nisem zadel v obok katerega od mostičev, ki so uklepali reko v občasne prstane, bili so izbokli, da si moral polovico poti navkreber, drugo pa te je samo od sebe odneslo navzdol. Sem in tja sem kljub previdnosti (toda priznati moram, da me je od časa do časa zmotil kak sončni žarek, ki mi je zasijal naravnost v oči, da nisem videl, kam plovem, niti se nisem takoj privadil na novo svetlobo, temveč sem šele čez čas spet lahko nadzoroval pot pred seboj) dregnil v katerega od nasprotnih čolnov, toda hitrost je bila vendarle premajhna, da bi bila povzročila kakšno večjo škodo. Mogoče mi je za trenutek pazljivost ušla k tebi, ki si na vso moč vablljivo razkazovala gola stegna, krilo ti je zaradi nerodnega položaja zlezlo visoko nad kolena, in ker si noge skrčila v smeri proti meni, so bila stegna v točni premici mojega pogleda. Luč je počasi pojemala in snela si sončna očala. — Morali bi izumiti lunina očala, si rekla, jaz pa sem se nezaupljivo ozrl v nebo, ki se je v kratkem času zapredlo v goste rjavkaste oblake.

Predlagala si, naj zaveslam nazaj. Nasmehnil sem se tvoji previdnosti in v šali dejal, da je to izredno varna ideja. Pomagala si mi s kratkim veslom in posrečilo se nama je obrniti čoln. Ko sva že skoraj dosegla pristanišče, je hladen dež preresetal gladino. Kaplje so v trenutku prebile srajco in se kot konice ledu zapičile v gorečo kožo. V trenutku se je vročica, ki jo je povzročilo naglo veslanje, spremenila v drgetanje. In ko sem zakrmaril k bregu, zabodel verigo v zemljo in z drogom ogradil čolnov zadek, sem bil prezebel do kosti. V zavetju tvojega ogromnega klobuka sva stekla pod košato drevo. Obrežje je bilo v trenutku zapuščeno in zrak je bil rezek. Smejala si se mojim bosim in blatnim stopalom, toda tudi tvoj klobuk je izgubil navajeno obliko in se je povsesil kot obupana sončnica.

Pod žlebovi in nadstreški sva hitela v hotel in mahala vsak s svojim parom čevljev, kot bi jih hotela komu ponuditi.

— To mesto je kot britev, sem rekel.

— Kot — zavaljena britev, si rekla in povedala o izumili strica Ambrozija, ki je že davno umrl. Hodila sva skoz luže, ki so nama obli-vale noge. Deževalo je kot iz škafo. Iz nekega kupa pepela pod nadstreškom polrazpadle pivnice se je skobacala zaspana mačka in se spremenila v živahno dlan iz zlata. Poskočila je in od daleč bi jo zamenjal z roko, ki kaže smer. Odpeketal je proti mostu in se z njega spustila v leno zeleno-rjavo vodo. Kmalu je potonila. Stopila sva v hotel in bil je obupno prazen. Rekli so nama, da bova sama v celem nadstropju. Stopila sva na balkon in si ogledala mesto. Bilo je malo mokro mesto in

skozenj se je vila mala, lena reka z veliko okljuki in majhnimi mostovi čeznjo. Zvoniki so bili pozlačeni in travniki zeleni, kot bi bil razlil velik sod zelene barve.

Umrla si nekega sončnega nedeljskega popoldneva, na tistem križišču, ki sva ga nekoč skupaj prehodila. Zamišljeno si prečkala cesto in avtomobil, ki ga nisi videla, je brezskrbno brzel okrog ovinka, brez misli, da se kdorkoli nameri na cesto ob takšnem času. V hotelu sem ostal sam. Še vedno so me vsako jutro pozdravljale sobarice.

Umrla si, še preden sem si dobro želel tvoje smrti. Poniknila si v enem tistih odtočnih kanalov, po katerih se s hriba uliva deževnica. Umrla si in tedaj sem prvič resno začel premišljevati o revoluciji, o kateri mi je pripovedoval človek z nebotičnikom. Domov sem se vrnil prazne volje, nemo sem ustregel željam svojih staršev, oče se je nekam postaral in največkrat se je umaknil na svoje ležišče z goro časopisov. Prišlo je poletje in vročina in le redko sem slišal njegov grmeči glas, to je bilo, kadar je bil žejen ali lačen. Ljudje, ki so nas včasih obiskovali v trumah, so se zgubili in na cesti me niso več poznali. Mati je nekajkrat omenila, da oče ne bo mogel več dolgo obdržati ministrskega mesta.

Če si res umrla ali pa mi bo mogoče še prihajati k tebi, o tem si zdajle nisem čisto na jasnem. Barbara, to bodi v tvoj spomin in v zahvalo za ... saj ne vem, kako bi rekel, besede so tako papirnate, pod prsti mi šušti in dobil sem posebno srbečico, da jih ne morem spuščati brez vznemirjenja, saj je podobno tistemu, ki je bilo navzoče v najinih maloštevilnih srečanjih.

Zdaj odpotujem v Brazilijo ali k Ženevskemu jezeru.

VIZIJA

Stopal sem po prazni ulici, ki je bila nekako posebno pusta in prašna, kot če obrneš žep hlačam, ki so dolgo visele v omari. Le drobtina prahu se še skriva v kakšnem kotu, skrivni gubi, šivu. Vrata trgovin so bila odprta, toda zdelo se je, kot da nihče ne prebiva v njih. Trgovine so bile na obeh straneh ulice, toda proti pričakovanju je niso obdajale z živahnostjo, temveč so bile kot žalostni odtoki sopare, sončne reke, ki se je valila z griča. Nisem se dolgo obotavljal, ko sem nameril korak v majhno trgovino z nizkim vhodom. Notri je bilo mračno, še bolj pa hladno, prijetno, zračno. Za pultom ni bilo nikogar. Na visokem stojalu ob stranski steni je stal srebrn svečnik. Zadaž so bila vrata, ki so morala voditi v stanovanje. Okrenil sem se vstran in desnica me je sama vodila k svečniku. Ko sem stal tako z obrazom obrnjen vstran, nekako v sredo med vhodom in zadnjimi vrati, sem z nogama še vedno stal v smeri

prihoda. Tedaj sem zagledal senco. Z levim očesom sem na cesti opazil postavo. Desnica je počivala na stebru. Postave nisem videl razločno, ker še vedno nisem okrenil glave. Če bi bil to hotel storiti, bi bil moral premakniti stopala, kar bi bila zapletena sprememba. Zgrabil sem svečnik. Glavo sem premaknil še nekoliko bolj v levo. Trgovci z ene strani ulice je očitno ravnokar zapustil svojo trgovino in se napotil čez cesto. Gleda vame. Vzamem svečnik, ga skrijem pod suknjič. Premaknem celo telo, spremenim položaj stopal in se obrnem znova proti vhodu. Za mano je prazno, to lahko vidim, medtem ko krožim s pogledom po prostoru. Zdaj sem obrnjen proti ulici. Tisti človek buli naravnost vame. Nepremično me gleda. Stopim korak, stopnica. Zdaj sem točno v vratih, z glavo nekoliko naprej, z nogami še vedno na stopnici. Človek je pohitel, skoraj teče. Zdaj, zdaj bo pri meni. Jezen je, to vidim, in roke je sprožil naprej. Poženem se naprej. Oni me objame in sune v želodec. Zavpije nerazumljivo kletvico. Hočem se mu iztrgati. Oni vpije na pomoč. Ulica je v trenutku polna ljudi. Iz vseh praznih štacun se usuvajo.

*

ODPRLA SE JE NOVA DEZELA. POSEBNO SVEŽA IN ZELENA. NADNJO SEM SE ZAPELJAL S HITROSTJO. VEČ JO OD ZVOKA. TAKO DA ME ŠE NISO POVSSEM DOHITELI GLASOVI Z DOMA.

Za vrsto sopotnikov sem zapustil strmi hodnik in skoz nihajna vrata stopil v svetel prostor, kjer je bilo precej hrupa — nekaj ljudi se je drenjalo pri točilni mizi, nekaj jih je naglas razpravljalo ob vrčkah GUINNESSA, drugi pa so sedeli po klopih in bolj ali manj nepazljivo prelistavali časnike. Dvorana je bila polna napisov, kot IZHOD, WC, RESTAURANT, SNACK BAR, AVTOBUS, TAXI... Pristopil je moški v rokavicah, se odkril in vprašal:

— Gospod Lenski?

Morda sem res nekoliko počasi prehodil razdaljo od vrat do prve tretjine čakalnice, morda sem se tudi oziral, kot da koga iščem... Ogleдал sem si ga:

— Smem... vaše ime... sem vprašal.

— Horowitz, veseli me... pričakovali smo vas že včeraj... bilo je precej nerodno, ker smo imeli samo vašo sliko iz časopisa in površen opis. Tudi nismo vedeli, če nas boste iskali ali pričakovali sprejem...

— Seveda... sem rekel počasi. (Ali naj mu povem, da nisem Lenski?)

— Avtomobil čaka pred letališčem... kje je, prosim, vaša prtljaga?
— Počakati moram, pravim in se trdno odločim, da postanem Lenski.

— Kako ste potovali?

— Nekoliko oblakov, sonce nad njimi, toplo in prijetno, jedel sem obilno...

— Doma vse v redu?

— Hvala, za zdaj...

— Tu so vaši kovčki. Horowitz mi pomaga nositi prtljago. Odideva skozi živahno dvorano, kjer prodajajo spominke. Avtomobil je potrpežljivo čakal pred poslopjem. Šofer je nemo pozdravil s kretnjo roke, nato nama je odvil kovčke in odprl vrata. Sedla sva zadaj.

— Saj res, je uslužno nadaljeval Horowitz, — tule je ves material. Izročil mi je mapo z napisom »A. Lenski«. — Nikar ga ne izgubite, se je nasmehnil in nasmehnil sem se nazaj. — Zborovanje se začne opolnoči, tule je naslov hotela, tule je načrt mesta z označenimi poglobitnimi točkami, ki se jih naučite na pamet.

(Dalje prihodnjič)

in je tako naravno,
da vodijo čeznje mostovi,
kakor so naravne vojne:

premalo je rok,
da bi nabirale cediliko,
premalo je rok,
da bi pletle koleslje,
premalo kolesljev
pripelje v deželo sanj.

Odlomek iz pesnitve, ki izide spomladi
pri založbi »Borec«

RAZPOKA V SONCU

Dimitrij Rupel

(Konec)

— Res ljubeznivo od vas, pravim hladno.

— Vaše revolucionarne izkušnje so velikega strateškega pomena za nas, tega vi ne morete oceniti ... to beleži zgodovina.

Avtomobil se ustavi pred hotelom v stranski ulici. Pravijo, da bom sam v nadstropju, da ni ljudi ob tem času, zunaj je začelo deževati, mogoče začne tudi snežiti. To je tiste vrste vreme, ko si človek zaželi nekaj določnega, da se nekaj zgodi. To je zato, ker niti dež ne pada kot dež sicer pada, temveč bolj v ledeni, megličasti vlagi, da bi vsaj sneg, si rečeš, toda vreme vztraja v nedoločenosti. Koraki se potapljajo v preprogo, preproga kot da se umika, sploh nimam občutka, da sem zoper njo. Ko odklepam vrata in se s kratkim pogledom čez ramo prepričam o dejanski samoti, se mi zdi naloga pretežka. Vrata se udajajo kot svinčev zapah kakšne blagajne, komaj jih zmorem, kot bi nekdo počasi popuščal na oni strani, nato stopam po parketu, ki ne škriplje, kot se zgodi v dolgo nenaseljenih prostorih. Postelja je kot napeta koža.

Stopim do balkona. Gledam reko, kako je prešita z drobnimi dežnimi udarci. Siva je in ljudi skoraj ni na cesti. Kovčkov se mi ne ljubi odpreti. Ostali so v kotu, kot jih je pustil liftboy. Ležem in se ukvarjam s stropom. Premalo razpok, da bi se kaj prida dolgo vozil po njih.

Komaj začneš vleči pogled po črti, že se zgubi v ravni belini, kot bi usahnili sredi bele puščave. Obležal sem.

Gledala si skoz okno slaščičarne na glavni ulici. Poleg mene se je mimo tvojega pogleda gibalo še dvajset avtomobilov, trije kolesarji in najmanj sto ljudi. Toda opazila si me. Srečala sva se. Ustavil sem se in pogledal predse na pločnik. Nato sem se vrnil v smer, iz katere sem ravnokar prihajal. Stopil sem v cvetličarno in zahteval šopek. Čakal sem, ker so bili pred mano še drugi. Nato sem odšel s šopkom. Razveselila si se ga. Spet sem obstal, pomahal sem ti in te povabil z roko.

Pogovori:

1. — Kaj vsem dekletom kupujete rože? — Ne. — Zakaj potem meni? — Zakaj pa ne tebi? — Zdaj moram domov, imam moža in otroke. — Vsi imamo može in otroke, to še ni vzrok, da se delajo usodne napake. — Vem ...

2. Dobil sem razglednici iz Lichtensteina in iz Londona — piše mi Barbara (?), pravi »I am thinking of You«. Pisal sem ji, naj mi brž piše. Tudi ona mi je pisala, naj ji brž pišem.

3. Če se veter obupno zaletava v zidove in ne more dalje, nastane obupno šumenje. Če pripiha iz drugega nadstropja, pa se zaleti v steno, je groza. Posebno če nisi primerno oblečen, ni nobene tople plasti zraka več in suknjič je valoval.

Malo pred polnočjo me je zbudil telefon. Horowitz mi je sporočil, da pride pome čez minuto ali dve. Brž sem se oblekel, in ker soba ni bila bogvekak zakurjena, me je stresal mraz. Nato je potrkalo in Horowitz je vstopil. Tokrat je imel brke in športni suknjič. Najbrž zaradi policije, sem pomislil, vprašal pa ga nisem. Šepetal je tudi. Rekel je, da je generalni pristal, da bo govoril. Ničesar nisem razumel. Odšel sem za njim in bilo mi je prekleto vseeno, kam grem, samo da se znebim časa, ki se mi je usedel na prsi kot težak pes, ki je zaspal in umrl.

Horowitz je šofiral previdno in z malimi lučmi, čeprav so bile nekatere ulice, po katerih sva vozila, prav mračne. Prispela sva do velike prazne stene, ki je očitno morala biti stranska fasada kakšnega kinematografa. Avtomobil je zapeljal v garažo, nato jo je pri priči skrbno zaklenil. Po ozkih stopnicah sva odšla v dvorano, kjer je bilo vse polno ljudi, povečini v delavskih kapah in z rokami črnimi od olja in premoga. Sedel sem mednje in spoštljivo so si me ogledovali. Privlekel sem nekaj papirjev, ki mi jih je dal Horowitz, toda zaradi velikega trušča nisem mogel prebrati niti stavka. Neprestano so mi črke uhajale v meglico

pripovedovanja mojih sosedov ali onih, ki so sedeli za menoj. Nato sem začutil, kako me Horowitz peha s sedeža.

— Povejte kaj o svojem gibanju! je zašepetal, — Govorite o veliki revoluciji! Dvorana je zaploskala, ko sem stopil za mikrofona.

— Prijatelji, sem začel in dvorana je spet zaploskala, — prihajam iz dežele, ki spoštljivo gleda na vaše napore (vzkliki in ploskanje) in uspehe. Težko mi je, ko gledam na vas, ki se šele odpravljate na pot, ki smo jo mi že prehodili. Toda ni mi težko, ker bi bila pot težka, temveč zato, ker smo se mi že poslovili od nje, medtem ko je vam njena lepota, njen divji čar še vedno na voljo. (vzkliki Živel Lenški!) Ponosen sem, ko vidim, da ste se odločili za težavno pot, ki pa edina vodi k napredku! (ovacije). Prijatelji, mi nismo poznali strahu, ko je šlo za človeška življenja... mi smo zavestno žrtvovali ljudi, da je razred, prej zaničevan, zaživel svobodno in častno življenje. (Živio, živio!) Toda svoboda ni vse, treba je tudi znanja, zato se učite iz naših velikih vzornikov (ploskanje) in njihove besede si zapišite v srce. Težko mi je, ko pomislim, da je revolucijski čas že za mano, tovariši, sam bi še enkrat hotel doživeti veliki boj! Zanj je treba vere in poguma, brez katerih človeško srce ne more živeti!

Stopil sem z odra, dvorana pa je skandirala Len-ski, Len-ski! Sedel sem nazaj na svoj sedež in Horowitz mi je stisnil roko z žarečim obrazom.

SPOMIN NA BARBARO. Rekla sva, da bova odšla iz mesta. Objel sem te okrog ramen in opazoval sem prste svoje roke, kot bi kdo drug v pesti stiskal zmuzljivo tkanino, bila si mehka in mogoče bi se stanjšala, če bi te močneje stisnil. Napotila sva se navkreber, kjer sva si obetala obiskati staro cerkev. Nisem se te upal takoj poljubiti, ker se mi je zdelo, da bi zamerila naglico, s katero se hočem dokopati do tvojih intimnih mest: mislila bi, da te hočem imeti samo zase, saj si vedno trdila, da hočeš biti svobodna in neodvisna. Niti opazila nisi, kako sem čez čas za prst više poprijel tvojo ramo, nato pa sem kopal pod rokavcem svilene bluze vse više, dokler nisem dosegel najvišje točke tvoje rame, tam, kjer je koža zavila k temenu in po hrbtu navzdol. Bila je še ena smer, ki je nisem upal začeti, to je bilo po sprednji strani, kjer so se presenetljivo zgodaj začenjale prsi, skoraj takoj pod vratno kostjo, tisto, ki nekoliko štrli iznad vdolbine med vratom in ramenom. Objemal sem oblino tvoje rame in zdelo se mi je, da je ustvarjena za mojo dlan. Včasih sem ob obratu dlani s prsti nekoliko zašel k prsim,

toda takoj sem se umaknil, kot bi se zgodilo po pomoti. Pripovedovala si o nekem starcu, ki si ga srečavala vsako jutro na istem mestu in si že začela domnevati, da je tam prespal noč. Nadaljevala si pot ob ograji, s katero si ravnala, kot bi bila harfa, vesela si bila tega svojega izuma, zato si mi še večkrat povedala o njem, jaz pa lezem s prsti pod tvojim kratkim rokavcem, sprašujem te, če te kaj zebe, saj je že pozno popoldne in gozd diha z mrzlim vetrom. Rekla si, naj te pogrejem, nato si pripovedovala kar naprej, kako si nekoč pozabila, da hodiš in si avtomatično ubrala pot iz otroških dni. Ustavil sem te, te objel, te stisnil k sebi in ti s prsti, ki so ostali gibljivi, čeprav sem te trdno objemal, tipal za ušesom. Ti pa si kar naprej pripovedovala o dvorišču, na katerem si se igrala z dekleti, starejšimi in mlajšimi od sebe, tiste starejše so začele oblačiti krila, začele so se česati, ti pa si prisegala, da boš vse življenje skuštrana in da boš nosila hlače, nato sem te počasi odrinil, toda tako, da sva se še vedno dotikala s koleni, in te poljubil. S palmama sem objel lase in se postrani približal ustom, držal sem te na tilniku, kjer se začnejo lasje, toda obstala si tik ob meni in zamajala sva se, kot bi bila mesto na štirih stala na eni nogi, zemlja se nama je spodmaknila in skoraj sva treščila na tla, pravočasno sva odskočila in se zasmejala. Nato sva se držala z notranjima dlanema, s svobodnima rokama pa sva risala kroge — ti manjšega in jaz nekoliko večjega. Sedla sva na klop.

Nastala je tema in še vedno sva kot uročena sedela na tisti klopi, drevesa so postala siva in velika, pot se je zgubila po nekaj metrih in videla sva le stolp cerkve. Odločila sva se, da obiščeva travnik z belima spomenikoma. Stopala sva previdno in najina koža je nenadoma postala občutljiva za sleherni najmanjši dotik. Objel sem te in najina hoja je imela okus po starih časih; skozi veter, ki nama je zaradi gibanja zapihal okrog ušes, sva zaslišala pozvanjanje starih oblik, preskušali so naju znani predmeti, če se jih še spominjava, znane zalomljene oblike dreves, škrtanje lista in peska. Cerkev, ki se nama je bližala, kot bi jo počasi spuščali po gladki vrvi proti nama, je bila svetla in čudno oglata, čeprav razjedena in na nekaterih mestih kot čipka. Prihajala je proti nama, kot prihaja od daleč svetilnik, če se pelješ z motornim čolnom, od časa do časa je še utripnila, kot bi enakomerno razdajala svojo svetlobo na vse štiri strani neba. Gledal sem zvonik in okno in zdelo se mi je, da bi moral skozenj pogledati star menih, ki bi ves

rdeč in zasopel zaklical točen čas. Za trenutek sem se zbal, da se bo res kaj zganilo v tej tišini, saj bi udarilo na ušesa kot grom, ker je bilo vse naokoli tiho in pogreznjeno v spanje. Začel sem se bati in skrivoma sem pogledoval h grmovju: za trenutek me je popadla groza, kajti v neki čudno zverženi krošnji sem spoznal belega moža z naočniki. Ko je zapihal močnejši veter, je prikazen izginila in še tesneje sem se te oprijel. Zvonik je bil viden od strani in nekoliko od spodaj, da sem lahko videl tudi stranske ploskve, čeprav zelo stisnjene od perspektive. Stena na strani se mi je zdela precej odrgnjena in omet je odpadal v zaplatah. Pod njim so ostali sledovi granatnih drobcov, stolp se je nekoliko nagibal in žleb je bil nagrizen, kot bi se nekdo z zobmi obesil nanj in bi ga teža s pločevino vred premagala k tlom. Travnik je bil pregleden. Stopala sva po travi in prijazno se nama je udajala, kot bi se nama hotela odpreti ali naju povabiti vase, priprla bi biljnate ustnice, da bi se ugodno namestila v njih, čutila ne bi kamenja, ne trde zemlje, kolikor globoko bi dosegla, povsod bi se nama mehko udajala prosojna gmota trave, kot viseča mreža, ki vedno sproti polni prazne predele in te spušča skozse, čeprav počenjaš nevarne gibe in se neprevidno sklanjaš čez dovoljeno površino. Gledala sva podse in s sklenjenimi rokami premišljevala, kako naj z besedami pokaževa, da nočeva nasprotovati pravilom naravnega okolja in da sva se pripravljena podrediti uspavajočemu ritmu svetilnika nad nama, strmela sva vsak v svoj beli spomenik, kot bi se znašla pred nalogo, da ju zveževa in postaviva na sredo, da ostaneta združena, ne pa razmaknjena in polna zavisti. Pred tistim poletjem, ko si umrla, si bila polna podob z morja, večnih večerov s škržati in hladnih sprehodov po pinijevem gozdu za šotori. Spominjala si se vseh pogovorov, še posebej pa so ti postali blizu tisti večer, ko sva postala na poti na hrib. Zdelo se mi je, da so ti besede v gručah čakale na ustnicah, da so pripravljene za najmanjši povod, za kratek opomin ali bežen migljaj očesa. Sedla sva in molčala, tema se naju je ogibala in veter je izdajal svojo prisotnost le z zaganjanjem v bližnje vrhove smrek. — Kaj bova storila? sem rekel in besede so obstale, kot bi jih še in še ponavljal, sploh se niso pomirile, niti niso odšle ali postajale tišje in nerazločne, obstale so nad nama kot geslo. Rekla si, da ne veš, in zavalila sva se v travo. To je bilo najino prvo srečanje z goloto listja in travnih bilk, vseeno sva jih samo opazovala ali kvečjemu potipala z roko. Nenadoma sva

bila vsa med travami, bela spomenika sta stala komaj vidna, vendar prisotna kot stranici široke postelje. Z roko sem zatipal kožo, vzbuhlo in vboklo, ni bila kot olupljeno drevje, niti nisi mogel na njej spolzeti proč od nameravane točke, zdelo se mi je, da je težko premakniti dlan, ki se je prisesala na suho površino, centimeter za centimetrom sem drsel po napeti pokrajini, vonj ustnic me je spominjal na božični večer in kamorkoli sem segel, sem zadihal kadilo, mogoče sem nekoliko zadrgetal, kajti če zaužiješ preveliko kopo vetra, si ohladiš notranjost. Zrasla si iz tal in se me oklenila, kot bi se imela potopiti, in začutil sem se, kako hladen in okoren sem, kako neskončno neprimerno naravnjan za trenutek. Videl sem črno pokrajino z belimi pikami, od časa do časa so utripnile vijoličaste luči, nad njimi pa rumenkasto zemljišče, ki se je lesketalo kot soline. Vsaj mislil sem tako, kajti privid je bil podoben podobi, ki nastane, če zapreš oči in s kazalcema pritisneš na veke.

Nenadoma je vsa dvorana vstala in Horowitz mi je prišepnil, da prihaja generalni. V gruči štirih ljudi s puškami, ki so jih držali vstran, da bi odrinili slučajne radovedneže in tiste, ki bi hoteli preblizu, je naglo stopal majhen in debel oficir. Povzpел se je na govorniški oder in dvorana je še kar naprej vzklikala: »Generalni! Generalni!«.

— Prijatelji, je začel, — zdaj bomo končno poklali vse sovražnike. Pometali jih bomo v morje in podavili se bojo kot cucky... Dvorana je ognjevitó poskočila na noge in delala kar se da velik hrup.

— Prijatelji, je nadaljeval generalni, — steptali bomo v prah vse, kar se nam upira. Osvobodili bomo tiste, ki trpijo in stradajo, ter jih povzdignili na oblast. Razred ljudi, ki so mu ves čas izžemali kri, bo postal sam svoj gospodar! Sovražniki, ki nam že tako dolgo kljuvajo po drobovju, so končno dobili nasprotnika, ki jim bo kos. Izdajalce in mrhovinarje, šepave pse, ki so v imenu preteklosti in zgodovine sesali kri našim ljudem, je treba neusmiljeno pobiti do zadnjega! (Dvorana je zavrela od navdušenja.) Prijatelji, je hotel pomiriti dvorano generalni, — v novi ureditvi bomo vsi enaki, kdor pa bi hotel delati zmedo in se enakosti ne bo pokoril, ga bomo pri priči usmrtili. Skoz smrt v novo življenje! je veselo zakričal generalni.

Dvorana se je vzpela na prste in bobnala z najrazličnejšimi predmeti za mojim hrbtom. Bilo me je nekoliko strah, toda Horowitz me je pomirljivo prijel za zapestje. — Zdaj vas predstavim generalnemu, je rekel. Nekoliko bolj rdeč in živčno utripaje z obrvmi je generalni z odra

prihajal naravnost k meni. Nasmehnil se je, iztegnil roko in za trenutek se mi je zdelo neverjetno, kako je mogel ta človek še pred nekaj minutami izrekati takšne usodne besede.

— Pozdravljen, prijatelj! me je nagovoril in mi močno stisnil roko.

— Žal najinemu srečanju ne moremo dodati nobenega uradnega blišča, saj je tako vaš obisk kot naša organizacija ilegalne narave. — Gre za srečanje, ne za blišč, sem brž odgovoril in generalni se je nasmehnil.

— Ah, po besedah vidim, da ste naš človek, to je tipičen odgovor za človeka našega gibanja, je rekel, me potrepal po ramenu in se globoko naslonil v oblazinjen sedež poleg mene. Naslednji je govoril delavec in povedal ni prav ničesar, kar bi se bilo razlikovalo od prejšnjih govorov. Posebej se je strinjal z generalnim, in ko ga je omenil, je dvorana spet vzkipela v gromko skandiranje njegovega imena.

— Čisto skrivoma vas obveščam, mi je šepnil generalni, — da se stvari v vaši deželi zapletajo. Ravno kar sem dobil posebno obvestilo od vašega glavnega štaba, da odslej sodelujemo samo tajno. Saj menda vas ne presenečam, kaj?

— Pričakoval sem, da se bo zamotalo, čeprav je bilo ob mojem odhodu vse mirno, sem rekel.

— Obdržali vas bomo tukaj, dokler se pri vas ne pomiri, mi je očetovsko rekel generalni.

— Morda... sem se uprl, pa me je generalni takoj prekinil:

— Bomo že še govorili o tem. Upam, da ste v hotelu prijavljeni z izmišljenim priimkom?

— Seveda.

Nato je spet skoraj izginil v prostornem naslonjaču, jaz pa sem začutil, kako mi je hladno in vroče obenem. Torej, da pravi Lenski ni prispel, ni krivo naključje, temveč razmere v domači deželi. Kateri deželi? (Toda stvari se urejajo same od sebe.)

Moje bivanje v tej deželi postaja vznemirljivo. Prva postaja od doma in že sredi zarote, ki me lahko stane življenje. Vznemirja me samo to, da vedno več mislim na Barbaro. Nisem pričakoval, da mi bo kadarkoli spomin nanjo pomenil toliko, kot mi pomeni v teh razumskih revolucionarnih dneh. Barbara, ki mi je sama rekla, naj začnem od začetka, znova... pustim naj preteklost...

Horowitz je pruski omejenec, generalni me včasih prevzame z neverjetno širino. Zadnjič sva se menila o taktiki vojne. Zdi se mi, da zadeva žebljico na glavico predvsem z neko prirojeno nadarjenostjo. Misliti ne zna prav nič. Ne razumem, kako lahko pomisli, da bi jaz želel prebiti čas domačih težav v tuji deželi. Ponuja mi direktno sodelovanje pri svoji revoluciji. Mika me. Preselili so me na univerzo v bližini

glavnega mesta. Horowitz mi je rekel, naj ne bom nestrpen, da je nastanitev le začasna, da pa mora revolucija izbruhniti vsak čas.

Moje malo bivališče je v sivem nebotičniku sredi čudovite črno-bele anglosaške arhitekture. Vsako jutro, ko se zbudim, radovedno prislušujem šumom, ki jih povzročajo študentje, ko si kuhajo zajtrk. Nato jih opazujem na njihovi poti k predavanjem. Počutim se, kot da je ta doba daleč za menoj, in tedaj se še krčeviteje oprimem revolucije. Moja znanstva so prijetna, vendar romantična. Naša srečanja so bežna in vedno se mi zdi, da nekaj skrivajo pred mano. Študentje se absolutno opredeljujejo za revolucijo, toda to jim je bolj ali manj mit. Sploh je univerza središče gibanja, občutek pa imam, da bolj osrednji izvrševalni mehanizem kot racionalno jedro. Študentje se opredeljujejo čustveno, nekateri pa imajo revolucijo za svoj konjiček. Med bivanjem sem beležil vtise v nekakšen neformalni dnevnik.

III

Torej, prvič se mi zdi, da zares odkrivam, after having read Zauberberg by Thomas Mann. She's got more holes than a second hand dart-board.

Keynes Tower, takoj zraven pralnice, po dolgih, preklanih stezah, kamnitih in solidno zgnetenih v kvadrataste stopinje, stopiš in srečaš Hi, David, integration du monde occidental, on doit surtout imprimer ce X, parce que, il n'y a rien si important que l'intuition directe de la... Pozabi, pozabi, never mind! Drekec pekec me je zgrabil za vrat. Odstitihmal se ne morem ganiti od pisalnega stroja, pa naj pišem pisma Petru, domov ali komurkoli. N'importe qui va faire la revolution. Chere madame X. Grapefruit je najdaljša pot do sreče, čeprav lahko uporabljáš žličko made in Sheffield (najbolj umazani ljudje prihajajo od tam, dirty, filthy...) Torej, poglavje o Johnu Fauvelu in kako je on himself delal revolucijo. Babilon, četrtek 15. maja 1967. Fauvel na startu. Edini civiliziran narod na svetu so Angleži, zato bom pomešal vse jezike v angleščino. Francozi so na oni strani kanala, tujina, overseas. Zdaj pojdem gledat Wilsona ali U Tanta, kako bosta dobila častne diplome. Zdaj grem na grape-fruit.

Boli me glava.

Saul Bellow pojdi se solit.

Ne morem več pisati romana. Namreč peto nadstropje v trinadstropni hiši, podrlo se je, zgrmelo vase, krepko notri se je zajedlo v moje črevesje, guts. Športno življenje, nogomet na betonu pred Physics

building. Draga Nada, ali naj to objavim? Dragi Peter, treba je verjeti. Treba je verjeti. Treba je verjeti. Kajti brez tega je zemlja zvaljana preveč na široko. Treba je, zdaj grem na grape-fruit.

Svet se strinja v eno samo kepo. Slovenci so zadaj. Mogoče jih bo kdaj pobralo.

Grapefruit. Rumena krogla, ki jo pazljivo razrežeš na dve enaki polovici. Nato hladilnik zaloputneš. Nato se hladilnik takoj spet sam od sebe odpre, uporabiš konico copate. Vzameš moder plastičen krožnik, nanj položiš polovico grape-fruita in vzameš TATE sladkor. Potreseš rumeno lunino površino, da postane sladko močvirje. Nato sedeš. Hladilnik se je medtem spet odprl. Sediš in zabodeš v polovico rumene kepe pokromano žličko. Nato brizgne. Brizgne. Potem si zavežeš okrog vratu posebno cunjo towel in spet brizgne. Toda tokrat ti je vseeno, ker ne brizgne na kravato. Nato vtakneš v usta. Krasno. Hladno in internacionalno. Tako pozabiš na vprašanje o nacionalnosti.

Nato se hladilnik zopet sam od sebe razpre. Kot kak miličnik z navpičnimi usti. Medtem pride Dick in hoče igrati darts. Ugodiš mu s ponižanja vrednim porazom. Znaš namreč bolje. John Fauvel pride. Nato reče, da gre igrat Monteverdija. Vzame violino in igra BEATUS VIR. Kar zveni smešno glede na pomanjkanje posluha. Violina noče ubogati gospodarja.

Nato se hladilnik spet odpre in znoriš. In tam govorijo na glas, ko hočeš v miru brati Sorrows of Young Werther. Nato pride Cardew in zahteva pet šilingov in pet penijev za mleko. Je namreč mlekar. In si spet brez. Brez.

Nato se hladilnik spet odpre. Vzameš drugo polovico grapefruita. Natreseš sladkorja TATE in potopiš žličko v sladko močvirje. To je slast. Beatus vir. Gaudeamus igitur, pojemo nato vsi skupaj, inclusive Robert, Bob, Tony in John. Pa ne John Fauvel. Ali poznate Leslie Flesh? Njo. Ki ima pomarančast mini. In delavci, ki gradijo nasproti, strmijo vanjo. Ona pa gre mimo.

Hladilnik ostaja odprt. Pokliči popravljalca odprtih hladilnikov. Je le trouve impossible. Grace a Jean-Luc Godard.

John Fauvel:

— Poglej! Ne moreš reči, da so vse stvari dokazljive in da so vse stvari ovrgljive. To ni logično. Nekateri pravijo, da nič ni dokazljivo, toda vse da je ovrgljivo, ker lahko vedno najdeš primer, ki ovrže teorijo. Toda sodobnejši avtorji pravijo, da nič ni dokazljivo in da nič ni ovrgljivo. Look, nothing is falsifiable and nothing is ... look, this is completely illogical, you must be logical, be ratio-

nal, you can't do that, look, you can easily justify... no, look, you must admit, look this is easy, for example, if you take, look, stop interrupting me, you must be rational, we all are animals, of course we are, you can not deny that... look, Mendelsohn is a crap, he is a bastard, a stupid sod, you don't pronounce it properly...

Beatus vir, qui timet dominum... zakaj izgovarjati vir, ko je pa uir pravilno, zakaj vir? zakaj vir? Poglej, Angleži so edini civiliziran narod in zato je uir pravilno, zakaj bi morali izgovarjati vir, kot izgovarjajo v italijanskih predmestjih, vsi civilizirani ljudje govorijo angleško, če ne govorijo angleško, niso civilizirani, poglej... največ ljudi na svetu govori angleško...

On je Škot, Škot... Angleži pravijo, da so napravili, kar je bilo v njihovi moči, da so jih civilizirali, kot je bilo najbolj možno, toda, jasno, Škoti se nikdar ne civilizirajo popolnoma.

I wish I had Jours, namreč na glas.

Grapefruit:

Mehek, rumen, sladek, sočen, kot mehko ležišče za majhne deklice, razrežeš ga, nato ga postaviš na moder plastičen krožnik in ga gledaš. Zapri hladilnik! Preprih, prosim, in zaplužiš s srebrno žličko po lupini navzdol, lepo ob steni, da se nič mesa ne prime, lepo dol, nato ogradiš pecelj, izvlečeš kocko mesa in daš na jezik. Hladno, sladko, mehko, okusno, kot... grapefruit, zakaj štejete rebra radiatorja, prosim, Geoff ima štirinajst reber, več kot Adam...

Kam greš David? Jaz grem v kino, tudi ti bi moral v kino.

David:

Ne, jaz ne grem v kino, grem drugam.

To je pa zanimiv kraj — drugam?

Zelo inkluziven, zelo inkluziven.

Prej ekskluziven.

Zakaj.

Saj ne more vsak iti drugam, ali si ti vsak?

Ne, jaz nisem vsak.

Torej, je ekskluziven.

Pretty exclusive then. Pretty exclusive place to go. In David koraka čez trg, s svojimi navznoter zaobrnjenimi šilastimi koraki, s torbo ob stegnu, maha sem in tja, lasje valujejo v vetru. David je kot kak ruski pesnik. Ima tudi očala. Anemičen, obviously anemic.

John Fauvel je delal revolucijo. Uporabljal je naslednje pripomočke.

1 rdeč svinčnik

1 vijoličast svinčnik

1 zelen svinčnik

1 črn svinčnik

1 par čevljev brez vezalk (J. F. nikdar ne nosi vezalk)

1 dolge lase

1 zdravniška torba (kovčeg?)

1 Crane Brinton: Anatomy of Revolutions

Šel je po betonski stezi od trga številka 4 do parkirnega prostora, tam je za hip odložil svojo zdravniško torbo. Nato je zagledal profesorja Lipseya iz Kanade in ga spremil nazaj na trg številka 4. Od tam je stopil v trgovino S. Patel: General Store in kupil

1 ribjo pogačo.

Nato se je napotil v Keynes Tower. Srečala sva se. Rekel je, da pripravlja revolucijo. Nato je del svojo ribjo pogačo v grill in zavrtel stikalo. Nato je sedel za mizo, vzel v roke The Times in čakal, da bo ribja pogača gotova. Nato je brskal po svoji veliki torbi in potegnil ven že omenjeno knjigo o revolucijah. Odprl jo je na strani 200 in prebral dve vrstici. Medtem je iz pečiце zasmrdelo po ribah.

— Nonsense, je rekel John, nato je knjigo neprodušno zaprl nazaj v torbo.

Nato je vzel svoj rdeč svinčnik in narisal na steno eno veliko rdečo ribo.

Tako je John Fauvel delal revolucijo.

Robert je stopil iz sobe številka 9 in povedal, da potrebuje posebno vozniško dovoljenje za Kenijo ali Ugando. To ni natančno določil. Namreč ali prvo ali drugo. Nato je spet izginil v sobi številka devet. Sumi jo, da je bila v isti sobi določena Angela.

— Ubil ga bom, je rekel Cardew.

Nato je prišel neki arhitekt in me intervjuval, če hočem graditi neko univerzo na Holandskem. Vsaj tako sem ga razumel. Rekel sem, da lepa hvala.

Nato je prišla snažilka in rekla, kakšno čudovito jutro (bilo pa je ob treh popoldne). Snažilke vedno rečejo, da je lepo jutro, kadar je tri popoldne. Nato sem ji skuhal skodelico kave, ker je rekla, da ji je vroče. Rekla je, da ji je vroče, v resnici pa je hotela kavo.

Godard misli, da je slikar s črkami. Peintre en lettres.

— J'ai essayé au départ de faire un film simple. Et pour la première fois de raconter une histoire.

— C'est drole, ça.

Prostitucija je naše znamenje.

Pur kva? Pourquoi.

Enfin...

En šampanjec. Za revolucijo. Moët & Chandon. Za revolucijo, vse za revolucijo. Na jasi pred Wivenhoe House. Za revolucijo. Treba je, il faut. Moët, simplement.

Moj stric Robespierre.

Vse, ki bojo imeli kaj proti meni, bom prikrajšal. Vse, ki ne bojo za nas ali ki bojo proti nam, bom prikrajšal. Vse, ki ne mislijo tako kot Jakobinci, bom prikrajšal. Vse, ki mislijo, bom prikrajšal. Vse, ki ne bojo navdušeni za republiko, bom prikrajšal. Vse, ki so zoper revolucijo, bom prikrajšal. Vse, ki so zoper prikrajšanje, bom prikrajšal. Vse, ki ne mislijo, da sem izredno lep moški, bom prikrajšal. Vse, ki so podobni Dantonu, bom prikrajšal. Vse, ki ne mislijo, da je Ludvik šestnajsti zoprni, umazan, zapiti in razvraten, bom seveda tudi prikrajšal. Za eno glavo. Gillette. Smrt, to je moj posel.

Barclays. Money is our business.

Moj stric Robespierre je imel prhljaj. Nekateri stvari se strahovito podedujejo.

Zdaj mu gre že na otročje. Zgradil si bo Versailles. Jardin à la française. Sans arbres. Sans végétation aucune.

Trkajo, butajo, zaganjajo se v moja vrata. S krepelci prihajajo, polni piva in psovk. glasno renče in zmerjajo vsevprek, razbili so vse kozarce in vse krožnike, razmetali vse konzerve, poteptali kruh, nato so rekli, da jim je vroče, odprli so okna in zijali na cesto.

LJUDJE SE OZIRAJO.

Še vedno jih slišim. COME ON BASTARD COME ON WHERE ARE YOU FUCKER?! Oddaljujejo se, morda so se spustili v spodnje nadstropje. Polnoči je. Odidem v kuhinjo, si skuham skodelico kave, sedem za opustošeno mizo in gledam skozi okno. Grozd rumenih luči tam čez progo, vmes je polno blata, popolnoma slamnat in rjav se vrneš s sprehoda po tistih močvirnih travnikih. Včasih naletiš na črno-bele krave ali ovce. KO SEM SE TUŠAL OB POL ENAJSTIH, JE ŠEL MIMO PREDSEDNIK VLADE. John Fauvel was showing Harold Wilson around the university when. I was just having my morning shower. Good morning John, good mor... How are you this morning? Coffee? Rather unfortunate, no, haven't seen Wilson, was he any good?

What did he say? No jokes? Just figures, how dull, how hopeless, do you like him? No, he is a prime-minister or something. Good heavens. not yet.

Nekje: To ni drugje, to je nekje. Kje je nekje? Nekje vendar mora biti. Nikjer ni. Kako nikjer? Nikjer ni nikjer. Tudi nikjer mora biti kje. Če nikjer ni nikjer, potem tudi nekje ni nekje. Nekje pa ni nikjer, prosim, lepo. To je drugje? Kje drugje? Nekje že. Nikjer. Osel.

Angela joka. Pravijo, da je bolna ali kaj. Gotovo je noseča. LJUDJE SE OZIRAJO; Angela, kaj si jedla za kosilo? ... Samo to? Hočeš kavo? Grapefruit? Pa nič. There is not much to see ... You love her? No, I am in lust with her. That is the right word. Come we shall have some Watneys Brown, one and three. Angela is boring, isn't she? Absolutely unbearable, not very much to see, either. Angela greš z nami na pivo? COME ON COME ON!

Prebujam se. Kot navadno šumita zajtrk in kopalnica. Skoz ozko okno hrup z nedograjenega nebotičnika, doli stoji moj znanec v rjavem suknjiču. Trka. Razločno slišim, kako trka. Telegram od doma? Horowitz? Odprem v hlačah od pižame in povabim v razmetano spalnico koga? Barbaro.

— Torej ... oprosti, nered je, hočeš sesti? Nekaj na hitro izpulim s stola pri pisalni mizi, da ne bi sedla gor. Zdaj sede.

— Slišala sem, da nameravaš kmalu zapustiti univerzo ... jaz bom šla na Berkeley ... tako me drugo leto ne bo tukaj ... ampak škoda, da nočeš ostati ...

— Strašno me spominjaš na nekoga ... na neko žensko, ki nosi enako ime kot ti ...

— Še ena Barbara?

Prikimam. Še ena. Še več. Mnogo. Sami spomini. In sèm sem prišel, da se spominov znebim. Pa prideš ti, sedeš v nepospravljeno sobo, sprejemam te v hlačah pižame, sedeš mi nasproti in že obujava spomine. Bi rada slišala zgodbo o Barbari? Kako sem zamenjal Barbaro za Barbaro in Barbaro za revolucijo?

Prebudil sem se (že spet). Začelo me je zebsti. Travnik je bil nekoliko svetlejši, morda je izza obzorja poganjalo jutro. Stresel sem se v presledkih, toda nisem te hotel prebuditi, saj sem mislil, da za trdno zatisnjenimi vekami potuješ po sijajnih sanjskih prostranstvih. Previdno sem vstal in se napotil k robu travnika. Stopil sem na beli spomenik in gledal podse. Nedokončana elektrarna ali kaj, blatne poti in barake. Morda je bila nedelja zjutraj, kajti pokrajina je bila počesana v ravnih in poleglih ploskvah, ki niso

kazale, da bi se bile voljne zravnati k vsakdanjim opravkom. Če sem zadržal dihanje, ni bilo slišati niti giba. Vztrajal sem nekaj časa na najvišji točki hriba, nato sem se prestrašil, da sem s tem izpostavljen kakšnim posebnim nevarnostim in sem brž stopil dol. Morda sem tudi pomislil, da se ne spodobi stati na takem mestu in začel sem še huje drgetati. Zbadalo me je v enakomernih sunkih, in tudi ko sem hotel teči na mestu, se nisem mogel ogreti. Vrnil sem se k tebi. Medtem si se že prebudila in okrog tebe je ležalo nekaj drobnih predmetov — rdečilo, pudernica, ogledalce in podobni iskreči se drobci. Sédel sem poleg tebe in ti povedal o mrzlici. Nisi imela časa zame. Pridno si se urejala. Na koncu si si v oko vtaknila drobno okroglo lečo, in ko sem te vprašal, kaj je to bilo, si mi pojasnila, da je kontaktna leča, ki rabi namesto naočnikov. Bilo je nekoliko smešno, saj si bila strmo zagledana predse in tvoji prsti so opisovali gibe, kot bi iskala smet pod veko. — Nisem vedel, da potrebuješ naočnike, sem rekel. — Zdaj veš, je bil kritek odgovor. Pogledal sem v tla in sem pozabil celo na mrzlico. Nekaj me je zmotilo v tem tvojem ravnanju z drobnimi pripravami, ki si jih pobirala s trave. Bil je pogled, ki bi mi pravzaprav moral ostati prihranjen. — Pojdeva? sem vprašal. — Takoj bom pripravljena, si rekla. Spet me je stresalo. Hodil sem gor in dol po travniku in želel sem si, da bi oba čimprej izginila s tega kraja. Postal mi je neskončno zoprn. Ko si se uredila, si se me oprijela in zapustila sva vrh po položni poti v mesto. Hodila sva po dolгих in širokih sivih ulicah, med katerimi so negotovo brlele jutranje svetilke, slišala sva sleherno svojo besedo, kot bi prihajala z velike, kamnite dvorane, vsak svoj premik. Poskušala sva hoditi čimbolj po prstih in molčati. Oprijel sem se te trdno, ker mi je bilo vseeno laže, če sem lahko z gotovostjo računal na človeške gibe. Postal sem trmast in nisem hotel govoriti reči, kot jih ponavadi govore ljubimci. Nekaj se je moralo zgoditi. Kot da so spod vseh sorodnih in priljubljenih predmetov, ki se jih človek vedno z veseljem spominja, tistih reči, ki jih prikličesh v razmišljanje, kadar ti okolica ni prijetna, prilezli ostri robovi. Kot da se je razbohotel gladek svet in spod ravne površine pognal ostro kamenje. Spominjal sem se izložb in nekoč vablјivih barv v njih. Nenehno sem moral misliti na neko obupno trgovino s protezami in sanitarnimi pripomočki. Bila si prijazna in spraševala si me, kdaj se prihodnjič dobiva. Nisem se mogel domisliti nobene pametne ure, nobenega pametnega dneva. Po nekaj letih se mi je to zgodilo. Rekel sem, da te bom že poiskal. To sem rekel mimogrede, da ne bi še sam opazil velike razlike, da sem se nekako znebil misli na dolžno po-

zornost. Odšla si prek prostranega trga in nisem se ozrl za tabo. To sem sicer počel. Vedno — že nekaj let sem se oziral, kadar sva se ločila. Bil je popolnoma nem trg in razen žepov, kamor sem nemudoma skril roke, ni bilo nobene oprijemljive točke.

Kmalu za Barbaro se je na vratih pokazal vratar in mi izročil s svinčnikom napisan listek.

»DOSTI JE BILO POČITKA, DANES OPOLNOČI NUJEN SESTANEK, HOROWITZ«

Sestali smo se v komandni sobi neke kotlarne. Vsepovsod so svetile zelene in rumene luči. Poleg generalnega in Horowitza, ki sem ju poznal, je sedelo še kakšnih šest v usnjene ali vojaške suknjiče oblečenih mož. Generalni je začel brez uvoda.

— Prijatelji, napočil je čas, še nekaj dni, pa se udarimo. Poklical sem vas, da mi prepustite vso moč. Odpovedati se morate drobnim interesom, da izpolnimo eno in edino važno nalogo. Natančno vem, da imate v svojih vaseh, v območjih, kjer poveljujete, najrazličnejše težave, ki jih bo treba rešiti. Prijatelji, to bom storil po revoluciji! To moramo storiti za ljudi. Vem, vse vem... (mrmranje). Tu ni pomoči. Če mi ne prepustite popolne oblasti in vrhovne komande, bo revolucija trajala dlje in teklo bo še več krvi. Revolucijo bomo dobili mi, o tem ste si lahko na jasnem, največ nas je in naša organizacija je najpopolnejša. Hočem vaše podpise, da greste zraven in da mi dajete pooblastila. Koalicija, če hočete. Toda ne koalicija za vsako ceno. Družijo nas isti interesi, od katerih glavni je: revolucija.

Oglasil se je suh možak z brado. — Res je, kar pravite, toda kaj bo z nami potem, ko bo revolucija mimo in bojo prišli na vrsto še drugi interesi, v katerih si nismo enaki?

— Kateri so ti interesi? Generalni je hladno gledal govornika.

— Mi imamo svoj svetovni nazor, vi imate svojega.

— Naš svetovni nazor je predvsem, da je ljudem treba kruha. Če se strinjate, potem bomo na isti fronti.

Možak je nekoliko pomislil, nato je vsekal: — Toda ljudem je treba tudi vere!

— Mi vsi verujemo v boljše življenje... vsaka vera je vera v boljše življenje. Toda da se to uresniči, je potrebna revolucija...

— Veste, česa me je strah? Da bom s svojim podpisom izdal tiste, ki ne znajo pisati... in da bo bog obsodil to koristoljubje. Toda zraven grem, naj mi bog odpusti grehe, če gre za pravično stvar.

Nekdo drug je zmajeval z glavo, češ da je to izsiljevanje v zadnjem trenutku in zakaj ni generalni prej prišel k njim. Ostali so se strinjali,

nekateri so celo zardevali, tako jim je bilo všeč, da jih je legendarna osebnost povabila na svojo stran.

Na koncu je generalni vprašal mene. Bil sem živčen, kajti ozračje je bilo napeto in svečano hkrati. — Jaz lahko ponudim svoj vpliv, sem rekel, — lahko se borim v prvi bojni vrsti in lahko agitiram za vas. Drugega nimam. Moja država je v stiski, zato podpore ni pričakovati. Tudi v drugačnem položaju bi bila takšna podpora nevarna. Mislim, da mora vsaka dežela opraviti svojo revolucijo s svojimi lastnimi močmi. — To sem hotel slišati, se je nasmehnil generalni in mi dobrodušno pokimal. — Predlagam, da vsi, kar nas je zbranih, osnujemo vojaško poveljstvo revolucije, s tem da kolega Lenski zavzame v njem najvišjo svetovalno funkcijo. Predlog je bil sprejet in stiskali smo si roke.

IV

Čez razsvetljeno cesto prihaja trgovec z one strani. Bliža se naglo, skoraj teče. Obrnem se, oni teče. Stopim proti izhodu, oni krili z rokami, jezen je. Med vrati se srečava. Približava se, teče, večkrat naproti, teče naravnost vame, teče, postava na oni strani ceste, zgane se, senca se postavi soncu na pot. Cesta zgubi pramen svetlobe. Teče. Nепrestano prihaja naproti.

Z generalnim in nekaj spremljevalci, ki so nas tesno obkrožali, smo odšli po nekih mračnih stopnicah na dvorišče, tam smo sedli v avtomobil in se odpeljali po ozki ulici v središče mesta. Tam smo morali počakati pred semaforom. Bila je gneča kljub pozni uri. Ura je bila okrog pol treh zjutraj. Nato smo zdrveli po široki magistrali ven iz mesta. Po kakšni polurni divji vožnji in molku smo prispeli do manjše vasi, kjer smo se ustavili pred kmetijo, ki je bila zgrajena v odprt kvadrat, z velikim dvoriščem in vodnjakom na sredi. Zapeljali smo v skedenj in nato čez dvorišče odšli v zgornje nadstropje glavne stavbe. Čakala nas je ogromna soba s šestimi ali sedmimi mizami in s steklenicami na njih. V kotu sta stala dva kmeta z brzostrelkama. Bilo nas je komaj šest, zato smo vsi sedli na čelo. Generalni se je odkašljajl in rekel, da pridejo ostali kasneje in da je najbolje, če kar začnemo. Začutil sem utrujenost, saj tisti dan še nisem zatisnil očesa. Generalni je natočil polne kozarce. Mislil sem, da je vino, toda bilo je močno žganje. — Tequila! je zavriskal generalni in na dušek izpraznil kozarec, ki bi bil primeren za pivo. Vsi so gledali vame, in čeprav si od presenečenja zaradi nenadne spremembe v vedenju generalnega še nisem opo-

mogel, sem naglo zgrabil kozarec in poskušal izpiti tekočino. Po polovici kozarca sem odnehal, kajti skoraj bi se bil zadušil. Generalni se je zakrohotal, vstal od mize in začel poplesovati po sobi. — Dobro volje je, mi je šepnil Horowitz, — vedno, kadar je dobre volje, pleše. Popolnoma me je pritegnil, zato sem pozabil na prestano muko z žganjem in sem ga zavzeto opazoval.

Noben sklep mu ni miroval. Dlani so se mu potresavale v zapestju in glava je poplesovala. Zdelo se mi je, da me gleda, zato sem se prestrašeno ozrl, če je kdo skrit za mojih hrbtom, ker nisem zaupal svojemu prvotnemu občutku, da opazuje prav mene. Oči generalnega vendar niso gledale nikogar. Bil je čisto zase. Plesal je noro. Oči so se mu svetile in noge so poskakovale v natančnih presledkih, da je bilo slišati kakor boben ob lesena tla. Med plesom je odvrigel kravato in suknjič. Srajco je raztrgal ob vratu in strašno se je potil. Od časa do časa je enakomeren ritem bobna prekinil s kakšno akrobacijo, nato je spet ponovil prejšnje tresenje. Med plesom je zvijal roke in telo v lok, nagibal se je na vse strani in sem pa tja izpustil nedoločen glas. Vsi so ga gledali kot hipnotizirani. Začutil sem alkohol, prekleta tequila, menda jo delajo iz listja in trav, glava mi je brnela, kot če poslušáš na tračnici iz daljave bobneči vlak. Generalni je drgetal, kot bi bil poblaznel, kot konj, kot ustreljena žival, zobje so izrinili ustnice, ker so se te preveč omočile in razgrele, da bi mogle zadržati zaprta usta, zdelo se mi je, kot bi mu od prvega srečanja pa do tedaj zrasla dlaka, bil je teman v spodnji del obraza in vrat se je nabral v raskave, črne gube. Začel se je sklanjati k tlorazu in poskušal se jih je dotakniti, ko je plesal v krogu. Bil je podoben ponorelemu petelinu, toda vendar dostojanstven. Glava mi je postajala težka, nisem več mogel natančno slediti takšni kopici gibov. Horowitz mi je ponudil čašo, ki so jo medtem napolnili do vrha. — Za našo stvar! je zavpil in generalni je v pozdrav dvignil roko. — Do dna, mi je pošepnil Horowitz, ki je sam držal v rokah enako količino. Nagnila sva in bil sem že toliko omamljen, da sem lahko s skrajnim naporom pogoltnil cel kozarec. Družba je zatulila od navdušenja in povabili so me, da se pridružim plesu. Medtem so kmetje prinesli na mizo meso, ogromna stegna in velike skledе neolupljenega krompirja. Horowitz me je zgrabil za desnico, nekdo drug za levico in že smo se vrteli v divjem ritmu, ki mu je poveljal generalni okrog mize. Tekli smo in drgetali, popadel me je bes in hotel sem zdrobiti tla pod sabo. Spominjam se, da me je od drugega kozarca naprej zapustila zaspanost, le srce mi je razbijalo kot parni stroj. Generalni je bil popolnoma premočen in skoz belo srajco ga je bilo videti skoraj golega. Bil je ves črn po prsih in imel je ogromna ramena. Tudi hlače so se oprijele in

bil je videti prav smešen, kot bi ravno prilezel iz vode. Utrujenost me je minila, kaj vem, mogoče mi je dala nenadno moč ravno tekočina, ki sem jo popil v tako pretirani količini, in tudi bister sem postal naenkrat. Mogel sem čisto jasno videti, kako so na mizi poskakovale skledе.

— Za revolucijo, je zarjul generalni in še hitreje pognal sprevod.

— Za novi svet! je zatulil nekdo drug, potem pa smo tulili vsivprek, glasovi niso bili več razločni, samo še spopadli smo se z lastno pijanostjo in si dokazovali, da smo še pri zavesti. Sem pa tja sem imel zelo jasne trenutke. To je bilo takrat, ko so prispeli novi »gostje«. Bili so najvišji voditelji gibanja in rokovali smo se brez konca in kraja. Večkrat so omenjali »koalicijo« in »skupno zmago«. Generalni je bil spet tak kot prej, le da je bil nekoliko živčen. Zelo veliko je odgovarjal s kretnjami. Sedli smo za mize in kmetje so nam rezali ogromne kose mesa. Bil je fantastičen hrup.

Nenadoma je generalni vstal s sedeža: — Jutri! je zavpil, — jutri bomo plesali! Treščil je s pestjo po mizi, da je privzdignilo vse krožnike. Vsi smo strmeli vanj. — Jutri udarimo! je rekel potihem v nastalo tišino. Po teh besedah je bilo slišati glasno mrmranje.

— Jutri! je zarjul generalni. — Povelja so dana, tanki čakajo pred mestom. Jutri ob isti uri bomo sedeli v vladni palači! — Samo en dan? je plašno vprašal nekdo in opazil sem, da se je zasvitalo jutro. — En dan! je zavpil nazaj generalni, — tisoč let smo čakali na to revolucijo, tisoč let smo stali pred vrati v to mesto, tisoč let smo bili ponižni, jutri pa je vendarle že čas, da se pojavimo znotraj vrat, znotraj zgodovine!

Generalni je vstal, natočil poln kozarec žganja, nato je počasi obšel vse obraze brez besede. Dvignil je kozarec in ga počasi, počasi izpil. Nato je lahno dvignil roko nad glavo, polagoma se mu je obraz iz krutosti prelil v nasmeh in skoraj nežno je zaplesal. — Zapplešimo, je povabil in vstali smo. — Na jutrišnji dan! je zaklical in vsi smo dvignili kozarce. Ko smo zaplesali, se mi je zavrtelo in odneslo me je iz kroga v kot sobe, kjer sem obležal. Soba je postajala širša in zračnejša, toda mrzla in temna kot noč. Hrup se je stopnjeval in zdelo se mi je, da poleg mene padajo na tla ogromni snopi železnih tramov, toda nikdar niso do kraja udarili ob tla, vedno samo drug ob drugega, kot bi bil obvisel nekje na sredi ogromnega železnega ogrodja, ki se maje v vetru. Železa so udarjala vedno hitreje in nisem jih več mogel poslušati. Ugrezal sem se naglo. Nad mano nekje je vrelo bojno polje in nekje daleč zunaj mene se je odigral smrtni boj. Bil sem srečen, dihal sem zrak in poslušal zvenket orožja.

Nekega sončnega popoldneva, drevesa so cvetela v drevoredu, sva hodila ure in ure, veter je razpihaval cvetni prah, hiše so se svetile rožnato. Šipe in žlebovi so se zableščali spod rjavkaste plasti, ki jo je bila nanesla zima. Obstala sva ob vrtni ograji in izza oken so zazveneli družinski prepiri in vekanje otrok in pomivanje posode. Naslonila sva se nanjo in gledala sva sonce, ki se je izza prosojnega zelenja prebijalo k nam. Daleč zadaj, skupaj s soncem, je košato postaval grad, kot zdravnan bradati pastir, ki štrli iznad ovac, bil je čisto na vrhu vsega, kot sonce, ki je zaradi pozne barve postajalo vse bolj in bolj človeško okroglo, bolj in bolj je rdelo in pokrajina se je sprijemala v kuliso. Poslovila sva se s poljubom in kot običajno sem odšel po drugi strani ceste, da sem te lahko videl, kako si postala pri oknu in me gledala, kako sem odhajal. Stopal sem po odpadlih cvetovih in rumenem prahu. Zavil sem ob reki, nato sem prečkal most pri spomeniku s peterokrako zvezdo, še nato pa sem se spustil v dir po dolgi, prazni ulici. Bil je že skoraj večer, toda hiše so vendar ohranile toplo rumeno barvo in zdelo se mi je, da morda mimo dreves in v odsevu kakšne šipe še lahko vidim sonce. Stopil sem v bolniški oddelek. Sprejem je bil uraden, vendar prijazen. Glavni zdravnik, ki me je spominjal na dedka z neke ilustracije, mi je svetoval, naj odložim obleko v garderobi, potem pa mi je pokazal pot do sobe. Storil sem, kot mi je naročil, nato sem se napotil po dolgem hodniku, ki je bil čudno poln zahajajočega sonca. Na vsako stran je vodila strnjena vrsta belih vrat. Ker je bila moja soba po zdravnikovem navodilu na koncu, sem moral prej prehoditi ves hodnik. Stopal sem po osvetljenih pravokotnikih svetlobe, ki so prihajali iznad vrat na desni strani, in imel občutek, kot da so tla prozorna. Hodil sem bos in zato sem bil začuden, ker razen svojih lepljivih stopinj nisem slišal prav nobenega šuma. Ko sem dosegel svojo sobo, mi je naproti prišla sestra in me podprla pod pazduho. Vrata so bila odprta in onstran postelje sem opazil široko in globoko okno na vrt. Precèj sem bil utrujen in nemudoma sem zaspal. Nekoč sem ponoči v polsnu zagledal sestro, ki mi je prišla izmerit vročino. Bila je resna in potipala me je po čelu. Nato se ničesar več ne spominjam. Ko sem se prebudil, sem poleg postelje opazil jeklen aparat, ki se je končal v zapestju moje levice z drobno iglo. — Nikar se ne premaknite, mi je velel glas z desne. Zadovoljil sem se s tem sporočilom, zato sem ostal uprt v okno in v bujen rastlinjak za njim. Ko je tako minilo nekaj ur in sem začutil, kako mi odmira roka, v katero so mi zapičili iglo, sem prosil, naj me nekako premaknejo. Nekdo je nezadovoljno zamrmral ob tej moji

prošnji in takoj zatem sem nad seboj zagledal jezen zdravnikov obraz. — To vas lahko stane življenje, mi je zagrozil, nato mi je vendarle izpulil iglo in lahko sem se nekajkrat skrčil in stegnil omrtvičeno roko. Nato sem moral popolnoma mirovati. V urah, ki so izgubile časovno razsežnost in so bile kvečjemu nepregledne ploskve, sem list za listom, žilo za žilo ogledoval rastlinjak. Proti podnevu je padel dež. Listje se je zašibilo in se upognilo navzven. Nisem več mogel gledati skozi okno, ker se je tisoč barv zlilo v eno samo. Ni mi bilo treba dolgo čakati in že so pripeljali nosilnico. Potem so me otrplega in negibnega, kot sem bil, položili nanjo. Po hodniku so me odpeljali v operacijsko dvorano. Tam sem kmalu zaspal. Lahko sem še slišal, kako se pogovarjajo nad menoj, nato sem tik nad očmi zagledal oster, rumen predmet, ki se mi je približeval. Spomnil sem se, kako smo se nekoč igrali z lečami, v katere smo ujeli sončne žarke in se poskušali slepiti z njimi. Bil je pekoč sončni žarek, kot ogromno zlato šilo, nato sem začutil top udarec in razparano čelo. Zagledal sem dolg hodnik in spet sem hodil po njem, s počasnimi ritenskimi koraki. prestopal sem svetlobne lise in bilo je popolnoma tiho. Vedel sem, da sem umrl. Hodil sem in vsak korak je bil počasnejši od prejšnjega. Vrata so se ponavljala, vsa enako bela in za enako dolžino razmaknjena ena od drugih. Pod menoj je bilo morje in nenadoma sem si zaželel, da bi imel toliko moči, da bi predril steklena tla in se potopil v vodi. Vedno počasneje sem stopal in zdelo se mi je, da se bom ob naslednjem koraku prevrnil, ker ne bom več mogel obdržati ravnotežja. Toda še vedno sem se gibal, čeprav ped za pedjo. od vrat do vrat, od pravokotnika do pravokotnika, niti človeškega glasu niti škripanja vrat nisem ujel, pač pa včasi droban pisk, če sem zelo napel uho. Nato sem obstal, obvisel sem v poševni legi s hrbtom proti tlom, hodnik pa se je premikal mimo mene, vse svetlobne lise in vrata, luči, prozorna tla. Švignilo je mimo mene in obstalo za mojim hrbtom, pred menoj pa je ostala samo sivina, posuta s komaj vidnimi svetlobnimi utrinki, ki so ugašali in se prižigali na različnih koncih. Toda svetlobo sem le slutil, razgubila se je... slutnja o svetlem se je pojavljala v drobcih...

Sonce mi sije v obraz. Sonce, počeno počez in podolgem, kajti je za okensko rešetko. Čutim, da je nekdo sédel poleg mene.

— Hej, reče generalni. Kup mesa se sesede poleg moje omrtvele zavesti in mi položi moko dlan na ramo. — Glej, Lenski, potegnili sva jih, da je groza. — potegnili? Druge besede kot te, ki sem jo ponovil

iz sobesednikovega nagovora, se nisem mogel spomniti, prebujal sem se iz nekega drugega življenja.

— Poglej, ravno se odpravljam na sedež opozicije in jim ponudim tele mrcine, ki pijejo kri za zajtrk... prodal bom revolucijo za nekaj mandatov.

— In tanki?

— Tanki? Tanki pojdejo k vragu, prepovedal jim bom...

— Tega ne moreš storiti, pravim in boli me v križu, ko govorim.

— To bom storil, jasno, da bom, jaz nisem nobena mevža.

— Kje je Horowitz?

— Na mestu! pokaže z roko generalni na iztegnjeno postavo pod belo pogrnjeno mizo.

— Toda... toda ti ljudje, ki so govorili na sestankih, ki si jim ti govoril, ki sem jim jaz govoril... ti ljudje, hočejo pravo revolucijo.

— Kaj naj počnemo s pravo revolucijo? Kam naj jih obesimo? Prave revolucije so izmišljotina, to je za povrh, da se sveti...

— Prosim?

— Kar spi, Lenski, kar spi, revolucija se bo zgodila tudi brez tebe.

— Brez mene? Brez mene...

— Spi, Lenski.

— Jaz hočem revolucijo, hočem jo že nekaj let... revolucija je stvar srca, stvar, ki o njej sanjaš in... ne moreš je zamenjati.

— Kdo pravi, da je ne moreš zamenjati?

— Generalni... ti si svinja.

— Jaz sem svinja, kdo ne more zamenjati revolucije, to je svinjsko lahko, Lenski, mislil sem, da si pametnejši...

— Svinja si, svinja... Generalni...

— Prav, jaz lahko zamenjam revolucijo, jaz jo vem, kam obesiti... zanjo dobimo pet, šest mandatov plus podpredsedniško mesto, zakaj potem delati vso to veliko reč s topovi in tanki?

— In zakaj špektakl?

— Vse za revolucijo, Lenski, vse je natančno domenjeno in planirano... izsiljevanje, če hočeš, saj ne bi dali pol vlade neki ušivi stranki kar tako... na ta načrt, Lenski, sem ponosen!

— Jaz... jaz bom delal svojo revolucijo... jaz sem prišel, da se znebim prekletega bremena načrtov, zamenjav in življenja, kjer se niti drevje ne zgane več... razumeš... jaz sem hotel, da bo to moja revolucija... res, generalni, čakal sem nanjo, res bi se boril v prvi vrsti...

Generalni me nekaj časa gleda od strani, nato me potreplja s svojo težko dlanjo. — Ne boš delal revolucije, naše stvari pusti lepo pri miru,

ne boš mi ti delal revolucije, jaz delam revolucijo, jaz sem jo že napravil, jaz vem, kako in kaj z njo...

— Generalni... ti si svinja...

— Pazi, kaj govoriš...

— Ta tvoja...

— Prav, zdaj grem, drži se, Lenski, spi, medtem bomo vse opravili namesto tebe... zdajle grem povedat našim, da so se okoliščine spremenile... potem pa na vlado, da si pogledamo iz oči v oči...

— ?

— Poslušaj, se nenadoma obrne generalni, — hočeš biti z nami? Hočeš resor? Mesto v vladi? Resno sprašujem.

— Generalni, jaz sem pijan.

— Hočeš?

— Ne morem, ne morem, generalni.

— Prav, prav, samo vprašal sem. Zasukal se je kot vrtavka in pomignil nekaj ljudem, ki so se očitno vzeli iz stene, naj mu sledijo.

— Generalni... sem rekel, ko je že izginil.

*

Bežim po razsvetljeni pokrajini, še pod nogami se mi mota sonce, kot ogromna rumena v kroglo zvita gmota preje, na tilnik mi tišči, pod pazduho in v podplate ga čutim... Krčma je že daleč. Tečem po gladki in široki asfaltirani cesti proti mestu. Kradel sem... nato so mi ukradli... Z robcem si poskušam obrisati usta, prežgana od alkohola. Okus je strahoten. Spomin na generalnega... (Čez razsvetljeno cesto prihaja trgovec z one strani. Bliža se naglo.) Nočem biti Lenski, raje umrem. Jutro je kot ogromna bela rjuha, ki se počasi dviga. Cesta je tako trda, da bi koval po njej. Zdi se mi, da zrak, ki ga hlastam, ne zaleže. Spominjam se te, kako sva sedela ob reki, na terasah z vrbami, bila si v beli bluzi brez rokavov in rekla sva, da je že poletje. Nato ti nisem ničesar rekel, samo bilo me ni. Vrnil sem se nekega sončnega nedeljskega popoldneva. Obležala si in nihče se te ni upal dotakniti. Vedno samo bežim...

Zdaj je konec. Zdaj mogoče že vedo, da nisem Lenski. Mogoče so dobili brzojavko, da prihaja pravi Lenski. Mogoče me iščejo. Domov bo treba, domov se vračaš utrujen, poln spominov...

Cesta v noči je kot hrumenje skoz kamniti lijak, poln rdečih in belih luči, neprestano pod zemljo, z odmevom stekajočih se vodá, iz nevidnih sten pljuskajo, večer nalive odpadkov iz kanalov, globoko pod mestom, vendar dovolj blizu, da slišiš razbijanje korakov in zaviranje

vozil. Neprestano sem uprt v sprednjo luč, neobčutljiv sem za hitrost, z rokama se kot dvema ubogljivima orodjema držim trdnega kroga, ki me morda kam pripelje. Ustavim, zapeljem vstran. Za mano še vedno drvenje, zlivanje vode, okameneli ljudje, divji piš. Počasi, nenavajen korakov in tal, se pomikam proti razsvetljeni kolibi. Ko vstopim, me zajame vročina in glasba. Ženska za točilno mizo briše kozarce v ritmu. Sedem takó, da lahko s sedeža vidim cesto. Le dva ali trije pari se živahno pogovarjajo v mračnejšem delu restavracije. Naročim jajca in šunko. — In čaj! rečem, ko natakar že odide. Natakar pokima, da je razumel. Gledam in poslušam cesto. Sem pa tja razločim posamezno sled v spolzko površino ceste — kot če zaženeš žabico po vodni gladini. Sicer je šum enakomeren. Lenski je umrl, se nasmehnem. Nenadoma se zavem, da nimam niti kovčka niti časopisa, in sem popolnoma praznih rok... Jed se je zakadila pred mano in natakar mi je voščil dober tek. Močno sem stisnil vilice. Čaj mi je zadišal, ko je nenadni sunek gibačega se zraka v prostoru zanesel stolp sopare iznad skodelice v obraz.

Tedaj se v vratih pojavi Horowitz. Ne vidi me.

V

Na univerzi staknem Michaela de la Cour, ki je najbolj blazen nogometaš vseh časov. Ima brke in zalisce, sicer pa se poganja za tisto z debelimi nogami, ki ji je ime Jean, Jane, Jeanette, Janet, Jannette, Jennifer, Joan, Jayne, Jay, Joe ali nekaj podobnega. Je Nizozemec in neprestano hodi gledat filme Ingmarja Bergmana. Namreč Michael de la Cour. Njegov oče je zdravnik, kar zadeve ne spreminja bistveno. Ima tudi brata, namreč Michael de la Cour. Oče tudi, namreč brata. Torej, Michael de la Cour vé odgovor na sledeče vprašanje:

ZAKAJ ŽELODEC NE PREBAVI SAMEGA SEBE?

Nato se strašno zapije. V Wivenhoeu je deset oštarij, v katerih točijo ogabno pivo. In v vsaki od teh od morja pa do univerze sva spila vsak svoj liter. Na koncu sva bila že strašno hitra in modra. Sklenila sva, da se odpeljeva drugo jutro v Turčijo. Tudi njemu je že dosti te preklete... Sredi noči leživa na cesti in štejeva avtomobile, ki naju ne povozijo.

— Prosim, ne vozi tako hitro, poglej, skale štrlijo iz ceste in ti podiš po tej prašni cesti proti Istanbulu brez slehernega občutka za mero. Tega ogromnega tovornjaka nikar ne prehit, sicer bomo zleteli s ceste!

Oblaki so kot žametasta obloga, zavilnjena vase v razpotegnjenih valovih, kot morje, če si sklonjen globoko navzdol in gledaš skozi lastno mednožje. Michael de la Cour sedi na progu in si trebi nohte. Nizozemska, dežela ravnice, nekdo jo je preložil sem v Zlati Rog, pogledaj rumene školjke in pesek se je nabral v njih namesto živih bitij. Puhek, dražeč, droban siv prah, se je zalezal v nas in nas izpodjedal. Pogledaj, pravi Michael de la Cour, to sem iskal že ves čas. In potegne izpod steptane zravnane zemlje ploščat kamen, primerno zaobljen na vseh straneh, rumeno rožnate barve z nekaj belimi žilami. Drži ga med palcem in kazalcem kot dragocenost, približuje se mu z ostalimi prsti, toda previdno in brez naglice. Objel ga je in ubogo okamenelo bitje, zakleta kraljičina ali kaj, se je zgubilo v njegovi raskavi dlani, priprti in neprodušni, človeku je žal za tako drobno stvar. Morje rožlja. Vsakokrat, ko se zaliže v prod, zarožlja kot prijazen sit pes. Pogledaj, pravi Michael de la Cour, tam, skoraj na črti neba, je najin cilj. Uprem se z rokama in petama, da napravim sled v pesku. Ne, pravim, ne boš me.

Nato spet prehitiva. Šofer kamiona se škodoželjno reži z visokega sedeža in maha z roko, naj prehití. Ob tem vozi natančno po sredi ceste. Iz zadka bruha modro črn dim. Nafta, pravi Michael de la Cour, je pomembna za arabske prince, in za borzne špekulante. Zadnjo besedo je izrekel posebno natančno, bilo je slišati slino in vse. Sonce je razdrlo sivino in zardelo ves zahod. Zahod, pravi moj spremljevalec, kako si spremenil barvo, kako ti pristojá, kako lepo rdeče te je videti tako od daleč in z varne daljave vzhoda zaradi neprestanega oddaljevanja in vendar vztrajanja na prostoru. Zdi se mi, da blebetea.

Nato spet. Noč je presenetila samotno kmetijo z najino navzočnostjo. Zaletela sva se s pestmi, pijana od ouze, v solidno okovana vrata samotne kmetije blizu Sjögytümma in preklinjala, da naju je bilo veselje slišati. Razbijala sva in razbijala, toda čas in predmetnost sta v teh krajih že izumrla, tako rekoč sva razbijala vase, tolkla sva se po lastnih mišičastih ramenih in želodcih, razbijala sva po lastnih kosteh in se klofutala, da je grmelo kot pred viharjem. Vihar sva preživela v avtomobilu ford cortina station wagon, zalepljena do vratu v najine jopiče, kajti postalo je vražje mraz. Kdo bi si mislil.

Jutro je bila romanca jajčnega rumenjaka, vsepovsod se je razlil, zapredel se je v skalnate razpoke in utišal morje v svoje meje, razsvetlil naju je z neba, ko sva še drgetajoča in hroma korak za korakom stopala v negotovost, zaplesala sva naslednji trenutek, zaplesala in zaglala pokrivala v zrak, ponev je cvrčala od slasti, nikjer nikogar, edina prebivalca te počesane pokrajine z glavobolom, trdnim, na domovino

spominjajočim glavobolom, brez premora bolečina, še in še, kot bi nekdo zajahal mehke dele lobanje in jih stiskal brez oddiha.

Türkiwe, Türkiye, Türkia, drviš, drviš, Michael de la Cour, volan in ti sta ena sama neprevidnost, sama norost vaju je, nehaj, vsaj ti, ki si starejši, bi lahko odnehal. Toda ne. Ovinki so zato, da jih izravnaváš, da jih potlačiš s svojo voljo in jih ukrotiš v blaznosti, v užitku, v trenutku, omama in hašiš, sama omama, neprevidnost in blaznost v tej puščavi, kjer še kmetije stradajo prebivalcev, štrlijo prazne in gusarsko nevarne, spomin na neko srečanje. Obisk v tistem ravnem nebotičniku za vodo. Izvolite, to je moja hči, ki se igra z žogo in nogo. Sedite, nikar ne mislite, da je kdo pometal, kaj želite. Prosim intervju, kaj mislite, zakaj želodec ne prebavi samega sebe? — Aha, telefoniral bom svojemu prijatelju v Radovljico, če on vé. To je pa moja hči, lahko se igrate z njo, medtem...

Medtem je Michael de la Cour zvil odbijač in preluknjaj prednje kolo. — Rekel sem ti... Sonce zahaja, rdeči Zahod. — Rekel sem... Že že že že že.

— Že zopet nergaš klada butasti neje...

Tour de Turkie, Cour de... Kel imer! Purkva n pron ti pa en pne d rezerv.

Zenon, Kritija in ostali. Upravičeno odsoten Plato. Pitagora ima besedo. A KVADRAT PLUS B KVADRAT nosi k hudiču te preluknjane gumijevke, zakaj ne stisneš zob in počakaš, da pride kraljevi garnizon, ki ti v eni sapi stisne tisoč piastrov v desno levico pod pazduho z njo in na konja, hižo, naprej zastave slave, naprej v sosednjo legijo d oner. Selected Poetry and Prose, uredil dr. Mirko.

Že veš, že ve, že vemo, že veste? Ne še. Želodec nikdar želodca prebaviti ne more, ker se mu upira.

Vprašanja delimo na pametna in razumna. Nekaterih ne upoštevamo, drugih pa ne najdemo na levi strani, ki je zato določena. Vprašanja so vedno iz Azije, v Evropo. Če stojiš v Aziji, lahko tuliš v Evropo, toda če si v Evropi, ne moreš tuliti v Evropo. To je namreč ravno tako, kot če bi se postavil pred pošto in bi spraševal, ali sem se postavil pred pošto.

*

Vrnem se končno domov. Družina me pričaka na postelji, objamemo se molče. — Kako je bilo kaj v Braziliji? sprašuje mati in me boža. — Zdaj gremo domov, doda oče in je ves siv. Zredil se je in še bolj utripa z vekami. Na vrvi vodi psa. — Veš, zdaj so ga povišali

za generalnega, prišepne mama. — Mislili smo, da bo zdrknil dol, pa je zlezel višje. — Alo, gremo, ukazuje generalni (Generalni?).

Doma je vse po starem. Moja soba s knjigami, Mozartova slika, okno na vrt, Mozartova slika, Mozartova slika... Odkod Mozartova slika? se sprašujem. — Odkod Mozartova slika? vprašam mamo.

— Obnašaj se, sin! mi ukazuje oče. Mama pomežikne. — To ni Mozart, mi pojasni kasneje, — to je oče, to je generalni.

In pogledam očeta. Res je nekako bolj mozartovski. (Slišal sem, da so v koncentracijskih taboriščih mučili z »Eine kleine Nachtmusik«, da so predvajali samo prva dva takta in ju ponavljali, ponavljali...) Nato pozvoni telefon in oče se pogovarja v nemščini.

— Zakaj se pa pogovarja v nemščini? vprašam.

— Saj to ni nemščina, odgovori mama, — to je očetov način govora.

— ...entweder, oder, slišim generalnega, — zum Tode, jawohl, das soll man überlegen, nicht möglich, das ist ... hören Sie mich? Dieses ... gehört ja ... Herrn Minister ... nein, sicher, ganz ... bedeuten!

Zaprem se v svojo sobico in gledam, kako leze sonce vedno niže. Nato pride v višino letve, ki deli okno in če dolgo gledam vanj, se mi zdi, da je počeno.

SPOMIN

Kot moker list, ki se ob dežju zmuzne z razmočene površine in prifrfta na tvojo ramo, prihiti spomin, ves meglen in hladen, kadi se z njega, če ga vzameš v dlan in ga skušaš ogreti, spomin na noč, luči in glasovi so zamirali v daljavi in cesta se je le sem pa tja zasvetila pod svetilko, ki se je pojavila kot čudež na kilometersko razdaljo, na desni je šumela reka, hodila sva objeta, šumela je reka, bilo je mokro in zdelo se mi je, da se svet, natrpan z grenkim mrazom, nikdar ne bo zbudil iz odtujene prikazljivosti, da bo vedno ostal tam v obliki kvadrastih betonskih zabojev, reka je šumela in veter je stresal mokroto z dreves na naju, hodila sva in cesta je bila ledena in gladka, hiše so bile mrzle in temne, debela so se svetila, kot bi jih prepleskal s črn timer, hodila sva in nisva se ustavljala, kajti bila sva namenjena, da pobegneva k ciljem in razumu in lepoti, hodila sva in zadevala sva s stegni drug ob drugega, z ovratniki, zavihanimi čez ušesa, sedla sva na deževno klop ob reki in spraševala si me z ogromnimi črn timeri očmi kot hudobna žuželka, zapičila si se vame, zakaj te ljubim in če te sploh ljubim in da si vedela, da se bova morala še enkrat srečati, da bova morala poračunati, kar nama je ostalo od nekdanjih sanj, zadrgnila sva se v objem in se trdovratno oklepala pred dežjem in pred čemerkoli, kar

bi nama zmeščalo besede in poglede, grizla sva se in stiskala, ožemala in zavijala drug v drugega na tisti obupni klopi, nato sva legla in rekla si, da si med zadnjim in sedanjim srečanjem izgubila nedolžnost, in če mi je vseeno in rekel sem, da seveda, nato sva se še krčeviteje zagrizla drug v drugega, bojevala sva se in uživala ob tem, spominjam se, da si se smejala, ko sem zaril dlani pod tvojo jopico, nisi se in nisi se mogla ubraniti smeha, vse je postajalo tako nenatančno in poljubno, ničesar si nisva oproščala in ničesar očitala, samo zabavala sva se in si hotela škodovati, čimveč sva hotela drug od drugega, najin boj je bila bitka interesov, kot poslovna človeka sva se tehtala tisto noč, mokra in prezeblja, otrpla in blatna. Imela si ogromne oči, ogromne črne oči, ki so me gledale kot prikazen, sarkastično so se nasmihale moji prezebljivosti, uperjene so bile naravnost v čelo, kot da hočejo posrkati možgane, grebla si vame, kot ostrokljun predmestni ptič, nato nama je obema odleglo in naslonila sva se vsak na svojo stran klopi, da je bilo med nama kup prostora. Kup noči in mokrote. Ko sem tipal po plašču, sem si zmočil in umazal dlani.

— Kam pojdeva?

— Kam...

— Ostaneva tukaj.

— Ostaneva.

— Koliko je ura?

— A?

— Nič.

— Ali so ob tej uri še odprte kakšne gostilne?

— Ne, ne verjamem.

— Kaj potem? Hočeš domov.

— Ne.

— Zebe me.

— Zebe me.

Potem sva se spet približala in rekla sva si, da se bova grela, dokler naju ne bo začelo pošteno zebsti. Izza prazne planjave je vstajalo jutro. Čisto počasi, poniglavo, tovarniško-delavsko jutro. Drgetal sem, toda ti si bila videti še kar zdrava in zadovoljna. Šla sva počasi do avtobusne postaje. Kadar pripelje prvi avtobus, bo ura šest. Vse je brezupno oprano, vse je tako zoprno gladko in oprano, da ne morem gledati, ali lahko ti gledaš, sem te vprašal, ne, si rekla, sploh ne gledam. Kaj misliš, vprašam. Nič. Kako nič. Preprosto, vedela sem, da se bova še nekoč srečala, kaj? Ja. Pravim.

— Te zebe, kaj? si vprašala.

— Ja, malo.

- Zebe te.
- Kaj tebe nič ne zebe?
- Ne, mene ne.
- Koliko je ura?
- A?
- Zakaj stojiva tukaj, hodiva.
- Kar sam hodi, jaz že ne bom.
- Koliko časa vozi avtobus do mesta, sprašujem.
- Ne vem.
- Približno.
- Mogoče četrť, mogoče pol ure.
- Ali vozijo avtobusi do tovarne?
- Ja, najbrž. Kateri dan je danes.
- Nedelja.
- Potem ne bo avtobusa.
- ?
- Ne vozi ob nedeljah.
- Potem greva peš, ali kaj.

In sva šla nazaj, počasi in dostojanstveno, popravila si si lase, popital sem se za kravato, spet sva hodila, spet sva hodila, zakaj, koliko časa, veš, saj poznaš... kaj je z njim... šala... večkrat pride in pove... jutri...

JEDRO

Najina okolica bi bila lahko iz svile in draguljev, toda midva tega ne bi bila opazila. Ko sva se spuščala v prijazno, sončno dolino, sva jo z najino hojo kamnila v skalnato puščavo.

Ponoči se pojavi veliki človek v belem dežnem plašču, s sončnimi očali, tokrat vodi psa, velikega volčjaka, ki renči. Nenadoma potrka na okno in ves drgetajoč mu odpremi. Dosti višji je od mene, tako da se počutim kot otrok. Tedaj stegne roko, jo položi na mojo ramo in v trenutku se umirim. — To je prijazen pes, mi pravi in zdi se mi, da ima topel glas. Sedem na okensko polico, okno postane nizko in sploh ne prepreka, da se ne bi mogla pogovarjati iz oči v oči.

— Vedno sem mislil, da si strašna avtoriteta, pravim možaku.

— Ah, daj no mir, pravi on in zdi se mi, da je utrujen. Sname očala in vidim, da je poln zelenih pikic po obrazu in da so njegove oči svetle, presvetle...

— To ne gre, da bi zamenjaval Barbare za revolucije, pravi z globokim glasom, — kadar ti umre kakšna Barbara, pa SE ODPRAVIŠ

V REVOLUCIJO. Kadar ti pa revolucija propade, OŽIVIS BARBARO. To ne gre, verjemi.

Moj beli mož je nato odšel s počasnimi koraki in še dolgo sem strmel za njim, ni me zeblo in vrt se mi je zdel poln mesečine in toplote.

Barbara mi je pisala pismo, v katerem naroča, naj jo pridem čakati na postajo. — Tokrat prihajam za vedno! piše.

Kako zanimivo, da se prepovedane poti odpirajo preprostim potiskom lesenega plotu, preprosto izvlečeš kljukico iz pločevinastega krožca in že stojiš na progi. Saj se ne sme tu čez, praviš, toda ona te vleče. Vleče te, objameš jo okrog puhastega začetka glave, tam, kjer vrati prehaja z gladke kožnate ravnine v lase, kup svetlih las za začetek, nato postajajo temnejši, ko boš ostarela, boš pa čisto rjava, praviš, nato stojita na tračnici. Glej, vsak trenutek lahko pripelje brzovlak iz Istambula, ali pa iz Ženeve, poglej, nima smisla, toda ona sploh ne gleda pod noge. Zapleta se v tračnice in tiste navzkriž postavljene kretnice. Daj, praviš in že sta objeta na sredi proge. Nekaj zelenih in rdečih luči, glej, zdaj lahko pripelje brzovlak iz Brazilije, smrdi po premogu in nekdo nalaga večerni obrok v staro lokomotivo Dämpfer k. u. k. ona pa kar stoji tam sredi saj in me vleče. Vleče me, vleče, čudovito, poglej iskre, zdaj bo prišel vlak in naju bo čisto stlačil, čisto skupaj bova, čisto eno, prečkanje proge je zelo razburljiva stvar, poglej, napraviti moram zemljepisno domačo nalogo o Južni Ameriki, to je težko, saj vem samo splošne reči, kako lepo je in zakaj domovina, železo tiste proge je zavito v zelenkasto meglico prihodov in odhodov, napovedovalčevega baritona, ljudje prihajajo in so zmešani, pustijo kovček sredi proge, glej, kakšen mikaven kovček, reče tihotapec Emil Rokavica in se splazi z njim skoz kolodvorsko restavracijo na prosto. Po prstih se plaziva čez progo, čisto potihem, da ne bo očka hud. Mama skrbi za večerjo, mogoče gleda skoz okno, kdaj se vrneš, saj je že pozno in tiste signalne luči utripajo v prid redu in miru doma, le glej, da se boš plazila mimo spalnice kot tat, da boš zlezla oblečena v posteljo in se skrbno pokrila, kot da si doma že najmanj šest ur, vlaki piskajo, glej ga, zeleni zmaj se bliža, skrijeva se v sajasto grmovje, kaj bo s tvojo svetlorožnato obleko za kopanje, kdo ti je dal ta prstan, ha, rečeš, ha, tega ti pa ne povem, nato spet poskuša čez progo in vlaki peljejo nad nama in pod nama, samo povoziti naju nihče noče. Brlizgavo zapelje mimo sosedov vlak, ki se naju ne tiče, ljudje prigrizujejo večerni obrok. Wagon-Restaurant je najmanj dvatisoč, pojdi zdaj, zdaj bova prečkala progo, zdaj se zapodiva v sredo teh brzovlakov, pridi, pridi, pridi, pridi. Mama čaka in pozno je že, juha se je shladila in boljše, če grem sama. Saj me ne bo nihče opazil. Bo, bo. Uuuuu! Prvi tir bo zaseden, drugi tir je ves elek-

tričen in masten, tretji tir je za posebne vlake. Sedeva na tretji tir. Uuuu, krilo ti je zlezlo nad kolena, ja, kaj pa zdaj? Ja nič, rečeš, nič. Rože so že zelo sajaste, veš, to je od vlakov in potepanja, zdaj vstani, da te sprašim... Tiri so pod nama, daleč spodaj pod stekleno površino, lokomotive in železničarji so kot prikazni, ki megleno sprašujejo z začudenimi očmi...

Megla je kot drobna, pletena tančica, saj je kot dež, ki je ne prebode. Šumi in zvoki se oddaljujejo kot vlak, ki izgine v predoru, nebo je razsvetljeno od isker in mestnih luči, izginevava v tračnicah, razstajava se in se spet sestajava po voznem redu lunine mene, tračnice se svetijo in če hočeš ujeti zadnji pramen svetlobe, lahko večno hodiš naprej in naprej, nikdar ne ujameš zadnje svetlobe, ker svetiš sam, ti si svetloba, kot bi imel luč na nosu, vlaki piskajo in spominjaš se, kako si jih čakal nekoč v parku, gledal si in požiral vsa ta čudežna kolesja, ki so zmlinčila predstave o preprostosti sveta, zadovoljno si obrišeš nos in obližneš prste, čakaš na vlak, zakaj bi se mudilo, ko je šele začetek svetlobe, kot bi se zajedla v tračnice, kot bi bila ostanek sončnega dneva, tračnice se vedno svetijo in vedno so gladke, po njih pojdeva, po pragovih bova skakala in ne bova se bala vlakov, ki bojo vozili čezme in čezte, skozme in skozte, tračnice so sladka svetloba, kot šivanke v prazno, kot če bi sukal nit po zraku, koliko prostora je treba prepresti, koliko tračnic prehoditi, saj greš vedno za soncem, za umikajočo se lučjo, vedno dalje, pojdi zdaj, pojdi, na svidenje, gledam za njo in ona se ne ozre. Kakšna neverjetna...

Spet me je obiskal beli mož s psom. Spet se je približal oknu, potrkal obenj dvakrat, trikrat, najprej mu nisem hotel odpreti, nato sem mu prisluhnil, ko je rekel:

ZE SPET SE KUHA NEKA REVOLUCIJA NEK JE OB ŽENEVSKEM JEZERU ALI V BRAZILIJ ALI KJE. PO ZGLEDU JEANA JACQUESA ROUSSEAUJA ALI KAJ.

Sedim tam in gledam v sonce. In vlak beži mimo sonca, ker je ovinek in ga zgubim z vida. Barbara je rekla, da bo jokala za mano, to je izguba časa, sem ji rekel, toda ona je zmajala z glavo in videl sem solzo, glej, ta kovček je pretežak zate, ji pravim, saj bom lahko sam, le dvakrat bom šel. In Barbara stisne zobe. Barbara mi da zadnji poljub, ker je to zadnje potovanje in kljub lažem o Ameriki in Braziliji se dobro razumeva, dobro se razumeva, vlak je že skoraj potegnil in prihaja k meni, čisto blizu, zadnjikrat... Sonce zahaja. Švica se je pogreznila v temo, Ženevsko jezero je zadremalo v steklenem krožniku, gore so se strnile z nebom in sneg se je odel za noč.